

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ & ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Σίνα 4, 454 44 ΙΩΑΝΝΙΝΑ, Τηλ.: 26510 -74000 ΦΑΞ: 26510 -79286

Διαβάζεται από 2.000 οικογένειες Ζαγορίσιων στην Ελλάδα και σ' όλον τον κόσμο

ΕΤΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟ ΤΡΙΠΟ

ΑΡ. ΦΥΛ. 406

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

2012

ΚΩΔΙΚΟΣ 2571

ΜΕΤΑΠΑΣΧΑΛΙΝΑ

Χριστός Ανέστη, Αλη-
θώς Ανέστη, Χρόνια
Πολλά και καλύτερα.

Αναστήθηκε, λοιπόν, ο Χριστός και στα άδεια χωριά μας, στις κλειστές εκκλησιές μας, στα έρημα μεσοχώρια μας. Το Ζαγόρι δεν βλέπουμε ν' ανασταίνεται. Οι μόνιμοι κάτοικοί του περίμεναν ν' ανοίξουν κι άλλα σπίτια, περίμεναν συγγενείς, περίμεναν επισκέπτες. Ο καιρός ζέστανε για λίγο κι άνθισαν κρانيές, αμυγδαλιές, κορομηλιές, πασκαλομάνσις. Η άνοιξη ανέστησε τη φύση μαζί με τον Χριστό μας, παρόλο που οι βουνοκορφές είναι κατάσπρες και το χιόνι συμπληρώνεται με καινούργιο. Ανάσταση, άνοιξη, χιόνια, ποταμάκια κι όλα ένα σκηνικό πανέμορφο.

Αυτές τις καταστάσεις δεν τις έζησαν φέτος πολλοί Ζαγορίσιοι και πολλοί επισκέπτες των χωριών μας. Ζούμε όλοι μας απ' το πρωί ως το βράδυ με την οικονομία και την ύφεση, την βενζίνη και το πετρέλαιο, τις περικοπές και τους φόρους, τα κόμματα και τις εκλογές, τις προφυλακίσεις και τα σκάνδαλα, τον Σαρκοζί και την Λαγκάρντ.

Για να ξεφύγουμε απ' τα

αστικά κέντρα και να γεμί-
σουμε τις κυψελίδες μας
οξυγόνο απ' το Ζαγόρι χρει-
αζόμαστε ευρώ για βενζίνη,
διόδια, εισιτήρια. Για να μεί-

καλλάζει. Αυτή τη χαρά του
χωριού την χάσαμε, λίγες
ευχάριστες στιγμές δεν ήρ-
θαν. Οι παππούδες κι οι για-
γιάδες στο χωριό περίμεναν

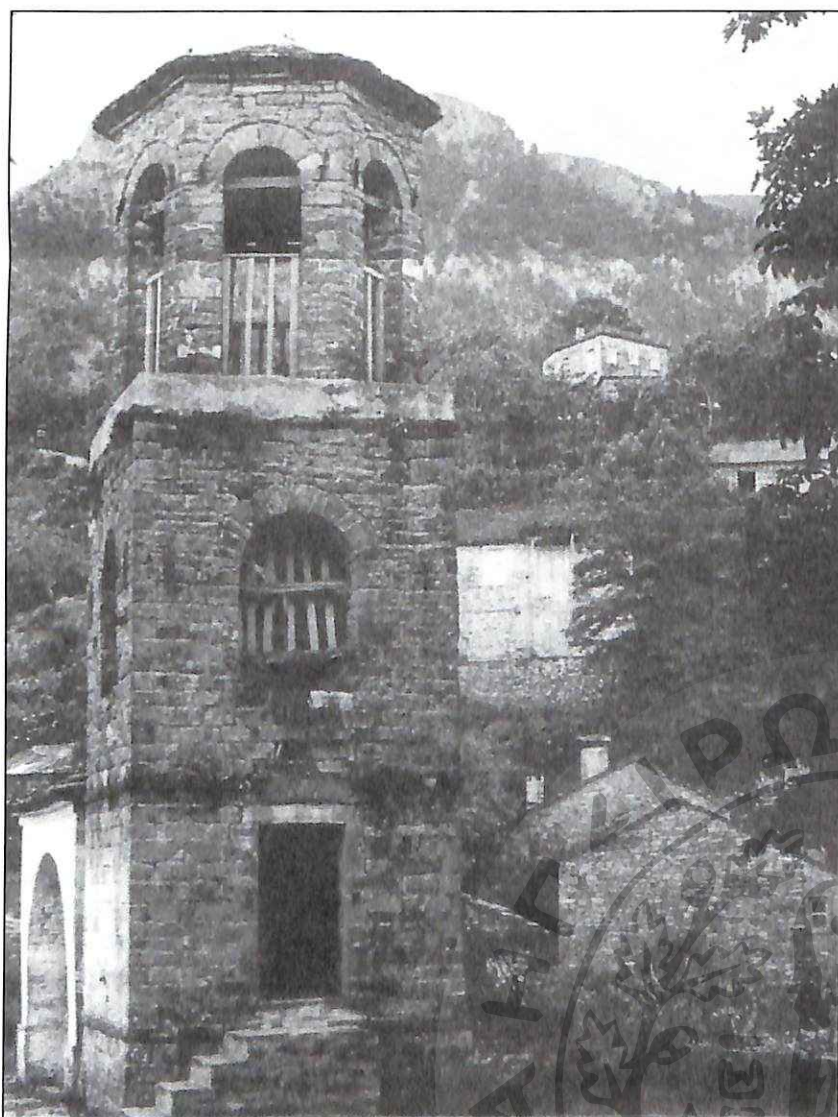
θηκε από τον Δήμαρχο Ζα-
γορίου κ. Γαβριήλ Παπα-
ναστασίου η κάλυψη στα
δωμάτια κυμάνθηκε γύρω
στο 30%.

Τούτη η οικονομική κρίση
παραέπεσε βαριά και κρατά-
ει σε μακρός. Ο κόσμος κλεί-
στηκε σπίτι του. Μετράει τα
κέρματα του ευρώ που έχει
στην τσέπη του και είναι κι
άλλοι που δεν έχουν ούτε
λεπτό. Είναι και άστεγοι και
πεινασμένοι. Οι διακοπές
στο χωριό κατάντησαν πο-
λυτέλεια.

Το Ζαγόρι, οι άνθρωποι
του και η φύση ήταν και εί-
ναι έτοιμοι να δεχτούν από-
δημους και επισκέπτες. Ας
ελπίσουμε κι ας ευχηθούμε
το καλοκαίρι που έρχεται να
γεμίσουν τα χωριά μας. Να
ζωντανέψουν τα μεσοχώρια,
ν' ανοίξουν οι εκκλησιές
μας, να κινητοποιηθούν οι
πολιτιστικοί σύλλογοι, να
πατηθούν τα μονοπάτια, να
αχολογήσει ο Βίκος και ο
Αώος, να ξυπνήσει η αρκού-
δα στη Βάλια Κάλντα, να
ανοίξουν τα κλειστά σπίτια
και να ξεχορταριαστούν οι
αυλές.

Μπόρα είναι θα περάσει.
Θα ξανοίξει ο καιρός, λένε
στο χωριό.

Απόστολος Ντιναλέξης

νουμε λίγες μέρες στο χωριό
μας χρειαζόμαστε τρόφιμα
και θέρμανση. Όμως τα πορ-
τοφόλια άδειασαν, τα βι-
βλιάρια μηδενίστηκαν, οι μι-
σθοί και οι συντάξεις κου-
τσουρεύτηκαν και η ανεργία

παιδιά κι εγγόνια. Οι μόνι-
μοι κάτοικοι περίμεναν ξε-
νιτεμένους. Οι επαγγελμα-
τίες περίμεναν πελάτες. Τα
μονοπάτια περιπατητές και
τα γεφύρια φωτογραφικές
μηχανές. Όπως ανακοινώ-

Απογευματινό, στο «σα-
λονάκι της αυλής μου». Πρώτες μέρες τ' Απρίλη. Μας έφυγε κι ο Μάρτης. Πώς κατρακυλάνε, έτσι βιαστικά, οι μήνες στο κομπολόι του χρόνου; Σαν το κομπολόι του παππού που, αφηρημένος πότε πότε, κι από συνήθεια, αφήνει να πέφτουν μία-μία οι χάντρες του δικού του κομπολογιού, χωρίς συναίσθηση.

Τούτη τη φορά, δεν κατευδώσαμε το Μάρτη άπρεπα, με παραδοσιακό «πριτς Μάρτ(η)». Σε αντίθεση με τον πολύ παγερό φέτος χειμώνα, μέχρι τα μέσα του Μάρτη, το δεύτερο δεκαπενθήμερο του ήταν αλλιώς, ήπιο και σχεδόν καλοσυνάτο, με φανερά ανοιξιάτικα μηνύματα και προσδοκίες φυσικής και ψυχικής ανανέωσης.

Η ημέρα ξεπέρασε το όριο της «ισημερίας της» με τη νύχτα, μεγαλώνει η διάρκειά της και στον ορίζοντα της κοιλάδας του Βοϊδομάτη μεγαλώνει η διαδρομή του ήλιου και γίνεται πιο φωτεινός ο νυχτερινός ουρανός, με τα σουλάτσα του φεγγαριού και το τρεμοφέγγισμα των διάσπαρτων αστεριών του. Έτσι, «το σαλονάκι της αυλής μου», ξαναγίνεται «ευγενικός οικοδεσπότης» για αναψυχή, διακίνηση σκέψεων και ρομαντισμό...

Με το μέγαλωμα της διαδρομής του ήλιου στην πορεία του προς τη δύση, εξακολουθεί να επιμυκνεί χρονικά το φως του στην περιοχή, με αποτέλεσμα να κάνει εμφανή τα «εαρινά» μηνύματα της γύρω φύσης κι όλης της επιφάνειας της κοιλάδας. Ξεκινώντας από τις κορυφογραμμές του «Παπιγκινού» βλέπουμε να παρουσιάζονται «εδαφικά κενά» στο ασπροσέντονο του χιονιού που καλύπτει τη «Ραδόβολη» και τον επιβλητικό βράχιο του όγκου της Τύμφης, στις κυκλο-αραδιασμένες πλαγιές της κοιλάδας να υπάρχουν πράσινα, όχι ακόμη έντονα και εκτεταμένα, μηνύματα της βλάστησης, ώσπου μεταφέροντας το μάτι μας στον κοντινό χώρο της Αρίστης, με αισιοδοξία απολαμβάνω διάσπαρτες συντροφικές ή μεμονωμένες αμυγδαλιές ή κερασιές κ.λ.π. ανθισμένες ή άκαρπες

Χρeνεγράφημα

Η Απριλιάτικη Άνοιξη

Σταύρου Συκιώτη

ανθοφόρους θάμνους λουλουδιασμένους. Φυσικά, η «πόα» βλάστηση, δείχνει ανυπόμονη και έχει προχωρήσει στο στρώσιμο των πράσινων ταπέτων σε κάθε γωνιά της περιοχής, διανθισμένων με την πολυχρωμία

σας προσφέρει χαρά! Άνοιξε πόρτες και παράθυρα του σπιτιού σας για να τον υποδεχτείτε. Να ανανεωθεί η ατμόσφαιρά του, να εξαφανιστεί η μούχλα και η παγωνιά της ψυχικής «χειμωνιάς». Άνοιξε την ψυχή σας

των μικρών αγριολούλουδων που εκφράζουν την ανοιξιάτικη χαρά τους με τα αέρινα λίκνισματά τους και τις εύοσμες πνοές τους.

«Ανθίζουν οι λόφοι οι κοιλάδες τα δέντρα από κλώνους φουρνώνουν, ακόμη κι η πέτρα γροικά να ευωδιάζει στα πρώτα τα δροσάτα φιλιά τ' Απριλιού...»

(Στέφ. Μαρτζώκης)

Άνοιξη! Λέξη μαγική! Λέξη που απευθύνεται στ' αυτιά μας, στα μάτια μας, στην καρδιά μας, στο Είναι μας όλο. Η Άνοιξη, τούτη την εποχή, γίνεται από ουσιαστικό, ρήμα, προστακτική και λέει:

— Άνοιξτε όλα τα παραπάνω όργανά σας, για να βρεθούν στη μεγάλη όαση της φύσης και καθένα απ' αυτά, να γευτεί μ' αυτό που του αρέσει, που το μεθάει! Χρώματα, ευωδιές, μουσική, κελαδήματα, ιριδισμούς φωτών, υπέρκοσμους ήχους, έρωτα, μια πανδαισία ψυχικής απόλαυσης! Ο Απρίλης γιορτάζει! Ο Απρίλης σας κάνει δώρο,

για να αναπτερωθεί ο ορίζοντάς της, τα πνευμόνια σας για να εισπνεύσουν ζωογόνο αέρα κι' αναζωογονήσετε τη σκέψη σας με αμόλυντο οξυγόνο, ώστε η φρεσκάδα και η ζωογόνος δύναμή του να την οδηγήσουν σε ένα ξέφωτο, φωτεινό αντίκρισμα της ζωής. Η Άνοιξη σας δίνει το χέρι. Δώστε της το δικό σας κι' ελάτε, μαζί της, στα χλοερά μονοπάτια της ζωής!

Σχετικά ο χρονογράφος Παύλος Παλαιολόγος (Βήμα 23/4/78) γράφει:

«Βιαστική και αθέβαιη στο πέρασμά της, η άνοιξη δεν είναι εποχή. Είναι έκρηξη. Μην πείτε πως είστε άθρωπος από τον αιφνιδιασμό της. Όλες οι ηλικίες, από τα νεογνά ως τους υπερήλικες δέχονται την επιδρομή της. Ακόμα και όταν τη σκεπάζουν σύννεφα, ακόμα και σε ατμόσφαιρα ψυχρή... η άνοιξη έχει δικούς της τρόπους να εκδηλώνεται και ν' ασκεί την επιρροή της».

Κάποια στιγμή, συνεπαρμένος απ' τους διαλογισμούς μου, συγκλονίστηκα! Τελειώς απρό-

σμενα, κάνει την εμφάνισή της, ανάρρη, κατακίτρινη, με χορευτικά λίκνισματα, μια πεταλούδα. Μια επίσκεψη στα λουλουδικά της αυλής, ήταν κι αυτή σκόπιμη. Η ξαφνική της όμως παρουσία, ψυχολογικά, με συγκλόνισε, γιατί δεν είχα αντιληφθεί και συνειδητοποιήσει την παρουσία των πεταλούδων (εκτός άλλων μικροεντόμων).

Για πολλές ώρες, προσπάθησα να διερευνήσω και ερμηνεύσω αυτή μου την ψυχολογική αναταραχή!...

Το πέταγμα της πεταλούδας ήταν ένα, επί πλέον μήνυμα της παρουσίας της Άνοιξης, της καινούριας χρονικής αφετηρίας 2012... Ήδη, είμαι ψυχολογικά προετοιμασμένος ν' αντικρίσω και να υποδεχτώ και το πρώτο ανοιξιάτικο χελιδόνι του 2012.

Υ.Γ.: Αρχικά το παρόν κείμενό μου, αναφερόταν στο: **«Δίδυμο τ' Απρίλη 2012: Άνοιξη και Πασχαλιά (Ανάσταση)».**

Στην πορεία του, όμως, το κείμενο είχε τη δική του εξελικτική αναμόρφωση. Πολλές φορές συμβαίνει. Έχουν και τα «κείμενα» τις δικές τους... ιδιοτροπίες.

Φυσικά, ήδη η Πασχαλιά μας αγγίζει. Και θα τη ζήσουμε μέρα-νύχτα, από τα βάγια της μέχρι του Θωμά. Και μάλιστα σε μια πολιτικο-κοινωνική ατμόσφαιρα ανήσυχη και αποπνικτική.

Η «Δεύτερη σελίδα» του «Ζαγοριού μας» εύχεται σ' όλους τους Ζαγορίσιους κι όλη την Ελλάδα να γευτούν το γαλήνιο, υπερκόσμιο Αναστάσιμο Φως στην ψυχή τους και να γιορτάσουν τις μέρες του Πάσχα χαρούμενα και αισιόδοξα. Το στοιχείο της «Ανάστασης» ενυπάρχει στην ψυχή και το πνεύμα κάθε ανθρώπου... Ας το ενδυναμώσουμε για να γίνει έμπιστη βακτηρία στη ζωή μας!

Το Πάσχα είναι η μεγαλύτερη γιορτή της Χριστιανότητας. Η εορτή των εορτών. Γιορτάζεται η Ανάσταση του Χριστού με ξεχωριστή λαμπρότητα σ' ολόκληρη την Ελλάδα και γι' αυτό άλλωστε αποκαλείται και Λαμπρή. Είναι και γιορτή της Αγάπης, γιατί ο Χριστός σταυρώθηκε «για την αγάπη των ανθρώπων» όπως παραδίδεται η θρησκεία μας. Ο μεγάλος πεζογράφος μας Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης περιγράφει πως «ουδεμία άλλη χριστιανική εορτή κατέχει παρ' αυτό την θέσιν της εορτής του Πάσχα. Αυτή είναι η βασίλισσα των εορτών. Η πανήγυρις των πανηγύρεων ημών».

Η ελληνική παράδοση κατά το Πάσχα φαντάζει με τον πλούτο της. Σ' όλη τα μέρη της χώρας μας ήθη και έθιμα μας χρωματίζουν την κορυφαία γιορτή της Ορθοδοξίας. Τα έθιμα του Πάσχα έχουν τις ρίζες τους βαθιά χωμένες στο χρόνο και είναι η εικόνα της Λαμπρής απ' άκρη σ' άκρη της χώρας μας. Έρχονται αυτές τις μέρες να μας μεταφέρουν την ελπίδα, πως τελικά τίποτε δε

ΠΑΣΧΑΛΙΝΟ

ΤΟ ΦΙΛΙ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

χάνεται σ' αυτόν τον τόπο και πως η ταυτότητά του δεν αλλοιώνεται στο πέρασμα των χρόνων και ξαναγυρίζουν κάθε φορά με την ίδια γραφικότητά τους και τους ίδιους δυνατούς συμβολισμούς.

Από τα έθιμα και τις παραδόσεις του Μ. Σαββάτου και της Ανάστασης ξεχωρίζει το Πασχαλινό φιλί της Αγάπης, σημείο αναφοράς πολλών Ελλήνων λογοτεχνών που στα πεζά τους ή τα ποιήματα περιγράφουν την ανθρώπινη αυτή προσέγγιση υπογραμμίζοντας την κοινωνική και θρησκευτική διάστασή της, όπως αναφέρεται στους στίχους, από το ποίημα του Διονυσίου Σολωμού: «Η ημέρα της Λαμπρής».

**«Χριστός Ανέστη! Νέοι, γέροι και κόρες
όλοι, μικροί, μεγάλοι, ετοιμαστείτε
μέσα στις εκκλησιές τις δαφνοφόρες
με το φως της χαράς συμμαζωχτείτε.**

**Άνοιξατε αγκαλιές ειρηνόφρες
μπροστά στους Αγίους και φιληθείτε
Φιληθείτε γλυκά χείλη με χείλη,
πέστε Χριστός Ανέστη, εχθροί και φίλοι.**

Το φιλί της αγάπης είναι το προανάκρουσμα της Β' Ανάστασης που λέγεται «Αγάπη».

Θυμίζει ακόμη το κατά Ιωάννην Ευαγγέλιο της Αγάπης που διαβάζεται σε πολλές γλώσσες, συγκινεί ιδιαίτερα γιατί δίνει την εντύπωση της Ποσχαλινής Ενότητας των Εθνών.

Τη Δεύτερη Ανάσταση, το απομεσήμερο της Κυριακής του Πάσχα, την έλεγαν Αγάπη και την ημέρα εκείνη γίνονταν αδελοφοιτοί τα παλικάρια, μα έπρεπε να είναι μπροστά κι ένα κορίτσι. Ο παπός αφού τους διάβαζε τους όρκιζε στο Ευαγγέλιο, τους περιζώνε μ' ένα μακρύ κόκκινο ζωνάρι και τους έσερνε κατά το Ιερό. Ύστερα φιλιόνταν, φιλούσαν του παπά το χέρι και ήταν ο ένας για τον άλλον πλιότερο απ' αδελφία.

Το φιλί της αγάπης μας φέρνει στη μνήμη τις «Αγάπες», τις συνεστιάσεις των πρώτων Χριστιανών, καθώς και την συνήθεια των Βυζαντινών να αλληλοσπάζονται το Πάσχα. Ο Θ. Πρόδρομος έγραψε επιγραμματικά: «Εις τον κατά το Πάσχα γινόμενον ασπασμόν».

Το φιλί της αγάπης είχε ιδιαίτερη σημασία στα δύσκολα χρόνια της τουρκοκρατίας και της Κατοχής από τις δυνάμεις του άξονα. Μ' αυτό οι αγωνιστές έδειχναν την ένωσή τους. Παλιότερα, όπως πιο πάνω αναφέρθηκε μ' ένα φιλί επισφραγιζόνταν η αδελοφοιτία. Κοντολογίς το πασχαλινό φιλί της αγάπης δείχνει την αγάπη του Θεού για τον άνθρωπο, του ανθρώπου για τον Θεό, αλλά και για τον συνάνθρωπο.

Σχετικά με την κοινωνική διάσταση του εθίμου σημειώνεται ότι με το πασχαλινό φιλί πραγματοποιείται το πλησίον του ανθρώπου με τον συνάνθρωπο. Εκδηλώνεται η ανάγκη

να στηριχτεί ο ένας στον άλλο, ώστε να συνεχίσουν μαζί το δρόμο της ζωής.

Η εκκλησία εξ άλλου όρισε να μεταφράζεται το Ευαγγέλιο του εσπερινού της Αγάπης (Ιωάν. 20, 12-25) και να διαβάζεται σε πολλές γλώσσες. Είναι κάτι που συγκινεί και δίνει την εντύπωση Πασχαλινής ενότητας των Εθνών.

Συνήθως μετά την απόλυση (ιδίως στα χωριά) όλοι οι ενορίτες ανταλλάσσουν το φιλήμα της αγάπης αρχής γενομένης από τον Ιερέα.

Ο Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης μιλεί σε πολλά του διηγήματά για τη συναδέλφωση και τη χαρά της Ανάστασης στις συνεστιάσεις των ανθρώπων. στο διηγήματά του «Εξοχική Λαμπρή» ο μπάρμπα Μηλίας «Προεστώς» άμα και πρόθυμος θεράπων της κοινότητας εις τις προπόσεις του, κρατών την επιτασκαδόν τσούτραν ήρχισε να χαιρετίζει τους πάντας και ένα έκαστον ως εξής:

«Χριστός Ανέστη! Αληθινός ο Κύριος! Ζη και βασιλεύει εις πάντας τους αιώνας!».

Και τέλος πολύ επίκαιρο στις μέρες μας: **η νηστεία, η ακτημοσύνη (κατά τον Α. Παπαδιαμάντη), το ξερίζωμα του εγωισμού οδηγούν τον πιστό στην χριστιανική αγάπη, που μας ενώνει περισσότερο τις αγίες μέρες του Πάσχα.**

Χριστός Ανέστη!

ΣΑΒΒΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

ΜΙΑ «ΦΩΝΗ» ΑΠΟ ΤΙΣ ΡΙΖΕΣ ΜΑΣ

Έφτασε από τα Λουσικά Πατρών, στα γραφεία του περιοδικού «Το Ζαγόρι μας», η τοπική ανεξάρτητη εφημερίδα «ΦΩΝΗ ΤΩΝ ΣΟΥΔΕΝΙΩΤΩΝ» και πολύ χαρήκαμε την άφιξή της, που σηματοδοτεί την επανασύνδεση μεταξύ των απογόνων εκείνων των μετοίκων από τα Άνω και Κάτω Σουδενα, μετά από 34 χρόνια

από την πρώτη ιστορική συνάντησή μας το 1978 και το 1979.

Η συνάντηση και η επικοινωνία εκείνων των χρόνων, κράτησε τόσο όσο φαίνεται άντεξαν εκείνοι που τότε την οργάνωσαν και από τις δύο πλευρές. Κοιτάζοντας σήμερα εκείνες τις φωτογραφίες της συνάντησης, βλέπουμε πως οι περισσότεροι εκείνων φύγανε και οι απομεινάντες λίγοι.

Ας ευχηθούμε η νέα μας συνάντηση να είναι μεγαλύτερης διάρκειας, μέσω της αδιάλειπτης ανταλλαγής των δύο εντύπων μας.

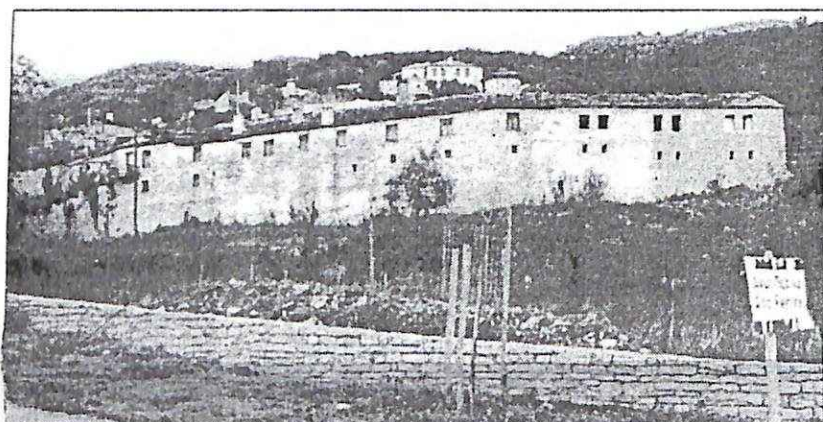
Πληροφορηθήκαμε από το ζεύγος Γεωργίου Δούβλη, πως η αιτία αυτής της επανασύνδεσης, είναι μια ερευνητική εργασία κάποιων νέων επιστημόνων από τα Λουσικά, σχετικά με το ιστορικό εκείνης της μετοίκησης, εκεί γύρω στον 16ο αιώνα. Ευχόμαστε στους ερευνητές, να μας κληροδοτήσουν γρήγορα τη σημαντική αυτή, για μας, ερευνητική εργασία.

Με τις πιο θερμές ευχές για την πρόσφατη γιορτή του Πάσχα εκ μέρους ολόκληρου του Διοικητικού Συμβουλίου της ΙΛΕΖ (Ιστορική Λαογραφική Εταιρεία Ζαγορίου) και της συντακτικής επιτροπής του περιοδικού «Το Ζαγόρι μας»

Βασίλης Τζιόβας

Ευχέλαιο στην Ιερά Μονή Ευαγγελίστριας Άνω Πεδινών με τη ΧΕΝ Ιωαννίνων

Εκατό γυναίκες με δύο λεωφορεία έδωσαν το παρόν στο πανέμορφο ανακαινισμένο γυναικείο Μοναστήρι της Ευαγγελίστριας Άνω Πεδινών Ζαγορίου το απόγευμα της Τετάρτης 4-4-12... Ένα τηλεφώνημα από την κουμπάρα μου Βιβή, μου έδωσε μεγάλη χαρά να συμμετάσχω κι εγώ σ' αυτόν τον προσκυνηματικό περπάτο. Από το Δημαρχείο στους Ασπραγγέλους, κατευθύναν στο Μοναστήρι Άνω Πεδινών. Κατέβηκα στον Άγιο Αθανάσιο με τα πόδια και κατηφόρισα για τα «Λειβαδάκια». Η φύση πανέμορφη! Ορίζοντας καθαρός. Είχε φιλοβρέξει το πρωί!... Απόλυτη ησυχία!... Μόνο τιτιβίσματα πουλιών ακούγονταν. Κραγιές ανθισμένες, λουλουδάκια, μαργαρίτες ξεπρόβαλλαν από 'δω κι από 'κει... Σε λίγο να η κουμπάρα μου με άλλες δύο κυρίες. Προπορευθήκαμε με Ι.Χ. έχοντας όλα τα απαιτούμενα... Σπαρμένα χωράφια δεξιά, αριστερά μου θύμιζαν άλλες εποχές!... Ένα πετρόκτιστο όμορφο χωριό ξεπροβάλλει με το επιβλητικό μοναστήρι στην είσοδό του εντυπωσιάζοντας τον επισκέπτη ο φρουριακός του χαρακτήρας και τ' ολάνθιστα πανσεδάκια, βιολέτες, ζουμπούλια και άλλα λουλούδια σ' όλο το χώρο!... Μας καλωσόρισε ο κ. Δούβλης.

Η Μονή της Ευαγγελίστριας στα Άνω Πεδινά

Ανακαινισμένο το Μοναστήρι το 1994 από τον μεγάλο αείμνηστο ευεργέτη Παναγιώτη Αγγελόπουλο και τους γιους του Θεόδωρο και Κων/νο, νοικοκυρεμένο, περιποιημένο, εντυπωσιακό. Σε λίγη ώρα τα δύο λεωφορεία κατέφθασαν και ο περίβολος του Μοναστηριού γέμισε από τις εκατό κυρίες που ήρθαν για το ευχέλαιο. Στις ευρύχωρες αίθουσες στρώσαμε τραπέζια. Μετά την ευλογία του Ιερέα, τα μπάνια γέμισαν κόσμο. Ετοιμος ο καφές, το τσάι, τα διάφορα «εδέσματα». Σε λίγο παρουσιάστηκε και η διαβασιμότητα ηγουμένη Ευφημία, να μας πει δυο λόγια. Όμως μας

είπε αρκετά... Μας είπε για το μικρό Μοναστήρι της Ευαγγελίστριας ότι είναι πολύ παλιό. Το καθολικό είναι τρίκλιτη τρουλαία βασιλική με νάρθηκα. Κτίσθηκε το 1793 και ιστορήθηκε το 1809. Έχει νωπογραφίες και ψηφιδωτά. Έχει τέμπλο χρυσό. Εκτός από τους Αγίους έχει και φιλοσόφους. Τον Πλούταρχο, τον Θουκυδίδη, τον Σόλωνα, αρχαίους Έλληνες που θεωρούνταν πρόσωπα ιερά. Σε κάποια παράσταση υπάρχει και η Σίβυλλα η Ερυθραία της Μικράς Ασίας. Σίβυλλες ονόμαζαν στην

Στη συνέχεια πήγε για σπουδές στο Μέτσοβο κι από κει στο Βουκουρέστι. Υπήρξε διευθυντής της Σχολής του Βουκουρεστίου (1815) και μετά την επανάσταση Δ/ντής του Ορφανοτροφείου Αίγινας. Παρά τη μεγάλη του μόρφωση οι απόψεις του ήταν συντηρητικές, ιδιαίτερα στο γλωσσικό ζήτημα. Για το εκπαιδευτικό του έργο θεωρήθηκε ένας από τους διδασκάλους του Γένους. Έγραψε μια παράφραση του Θουκυδίδη σε δέκα τόμους, τον «Ευτρόπιο», τον «Αρριανό», τον «Αισχολείο και διδάσκονταν τα παιδιά του χωριού τα στοιχειώδη γράμματα. Ήταν το Μοναστήρι των ελεημόνων. Όποιος κατατρεγμένος κατέφευγε εκεί, δεν έφευγε αβοήθητος. Μας είπε και άλλα πολλά... Κάποιες αγοράσαμε τις ομορφοκατασκευασμένες πασχαλιάτικες λαμπάδες που φτιάχνει η γερόντισσα για ενίσχυση. Ώρα 6.30. Αναχώρηση για τα Γιάννενα. Άλλαξα με κάποια κυρία τη θέση μου στο Ι.Χ. Ήθελα να μπω στο ένα λεωφορείο για να πω για το ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ, να πω για τα αξιοθέατα, τις ομορφιές του, να το διαφημίσω και να προσελκύσω τις κυρίες και για άλλες εκδρομές στα χωριά μας... Φθάνοντας στο «PONTOBANI» πολλές κυρίες άρχισαν να ζαλίζονται... Ανταλλάξαμε ευχές για Καλή Ανάσταση και είπαμε ότι θα ξαναβρεθούμε. Ξανασυνάντησα κυρίες που ήξερα από το Πάπιγκο, την Αρίστη, τους Ασπραγγέλους, γνώρισα κυρίες από τη Βοβούσα, την Τύμφη, το Ανατολικό, το Κεντρικό Ζαγόρι... Ήταν μια εμπειρία για μένα και μια ωραία βόλτα μετά το πέρας της δουλειάς!...

Δέσποινα Γκερλέ-Μπίτσα

Σ'Ν ΑΡΡΕΝΤΑ

Προσέξτε, ο λαϊκισμός, αυτό το κακοήθες απόστημα διαβουκολήσεων και κολακειάς της αποψιλωμένης πνευματικά λαϊκής μάζας, που παρήχθη για προφανείς λόγους, από τον «προοδευτικό» αστεισμό ή ιησουτισμό πριν από 30 περίπου χρόνια, εξετράφη, εταριχεύθη, ταχταρίσθη δεόντως και εξαπλώθη επιδημικά σ' ολόκληρη την εθνική μας επικράτεια, αν και εύγλωττα σιωπηρός, διότι υποσκάπτει εκ των έδων και καταθρυμματίζει αφεγγής, ως προγραμματισμένος τυφλοπόντικας, τα θεμέλια της κοινωνικής μας συνοχής, έρχεται τώρα δα, στο ζενιθ δυστυχώς αυτής της οδυνηρής οικονομικής μας κρίσεως και κατασικοφαντήσεως, θάλεγα, ηθών, θεσμών και αξιών, πιο επικίνδυνος και πιο διαβρωτικός για την κοινωνική μας αρτιμέλεια, απ' ότι ο λογιζόμενος και μακροχρόνια μεμφόμενος ως εθνικά και θρησκευτικά εχθρικός, μαρξιστικός αθεϊσμός.

ΦΩΚΙΩΝ ΙΩΑΝ. ΚΑΨΑΛΗΣ
27/03/2012

Προσκυνητές απ' όλο το Ζαγόρι στη Μονή Ευαγγελίστριας Άνω Πεδινών

► Τι ανέφερε στην ομιλία του ο Θεολόγος Αριστ. Ζαμπακίδης

Εκατοντάδες προσκυνητές έδωσαν προχθές το «παρόν» στο πανέμορφο Μοναστήρι της Ευαγγελίστριας Άνω Πεδινών Ζαγορίου. Προσκυνητές απ' όλα τα Ζαγοροχώρια, αλλά και ξένοι επισκέπτες παρακολούθησαν την παραμονή της γιορτής με κατανύξη τις Παρακλήσεις, τον Εσπερινό και τον Ακάθιστο Ύμνο.

Ανήμερα της γιορτής εψάλη 'Ορθρος, Θεία Λειτουργία, Μνημόσυνο υπέρ των Σουδενιωτών Ευεργετών Ερμηνείας και Αθαν. Φωτιάδη, Δοξολογία για την Εθνική Επέτειο και Αγιασμός στο προαύλιο του Μοναστηριού. Ακολούθησε γεύμα (πατροπαράδοτος μπουκαλιάρος, γίγαντες και άφθονο κρασί) προσφορά του Μοναστηριού.

Στο «πόδι» η Εκκλησιαστική επιτροπή για την καλύτερη εξυπηρέτηση των προσκυνητών. Δίπλα τους όπως πάντοτε, η Ελένη και η Πατρούλα Δούβλη. Ιδιαίτερη εντύπωση προκάλεσε στους προσκυνητές η ομιλία του Ανωσουδενιώτη Αριστοφάνη Ζαμπακίδη, Διδάκτορα Θεολογίας, καθηγητή της Ανωτάτης Εκκλησιαστικής Ακαδημίας Θεσσαλονίκης.

Η ομιλία Ζαμπακίδη

Ο κ. Ζαμπακίδης έλαβε αφορμή από τον λόγο του Αρχαγγέλου Γαβριήλ προς την Παρθένο Μαρία: «Χαίρε Κεχαριτωμένη Μαρία, ο Κύριος μετὰ Σου», όταν εμφανίστηκε να της αναγγείλει το χαρμόσυνο γεγονός ότι θα γεννήσει τον Σωτήρα και Λυτρωτή των ανθρώπων, τον Θεάνθρωπο Ιησού Χριστό. Συνοπτικά, ο διεισδυτικός του λόγος περιλάμβανε σπουδαία μηνύματα.

Στην αρχή ανέλυσε τα λόγια του Αρχαγγέλου και είπε χαρακτηριστικά: «Με τους λόγους του αυτού ο Αρχάγγελος διαμήνυσε ότι ήλθε το πλήρωμα του χρόνου για να έλθει ο Μεσσίας και Λυτρωτής των ανθρώπων. Είναι Αυτός τον Οποίο περιμέναμε πολλές γενιές σε όλα τα μήκη και τα πλάτη του κόσμου, από την Κίνα και την Ινδία μέχρι το βορειότερο μέρος τη Ευρώπης. Το όνειρο και η προσδοκία τους γίνεται πραγματικότητα με την ενανθρώπιση του Χριστού

από την Αγνή κόρη της Ναζαρέτ, την Παρθένο Μαρία. Μια μακραίωνη νύχτα τελειώνει. Ξημερώνει νέα αυγή για την ανθρωπότητα. Το σκοτάδι της αμαρτίας διαλύεται με τον ερχομό του Σωτήρα Χριστού. Ήλθε ο καιρός να πραγματοποιηθούν στο πρόσωπο της Μαρίας οι προφητείες της Παλαιάς Διαθήκης, όπως του Μεγάλου Προφήτη Ησαΐα, ο οποίος εξακόσια χρόνια πριν από τη γέννηση του Χριστού προανήγγειλε τη γέννησή του από μια Παρθένο, αλλά και το όνομά του «Εμμανουήλ», που σημαίνει ότι ο Θεός είναι μαζί μας. Έτσι ουρανόσταλτος Αρχάγγελος φέρνει το λυτρωτικό μήνυμα στην Παναγία Παρθένο. Γι' αυτό χαρμόσυνες ηχούν καμπάνες. Ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου σφραγίζει την πανανθρώπινη λευτεριά, τη σωτηρία και τη λύτρωση! Ο Χριστός με τη σωτηριώδες απολυτρωτικό του έργο, τη σταύρωση, την Ανάσταση και την Ανάληψή Του στους ουρανούς, δίνει τη δυνατότητα σε κάθε ανθρωπίνη ύπαρξη να ζήσει το μυστήριο της σωτηρίας. Για το λόγο αυτό ψάλλουμε στο Απολυτίκιο της ημέρας «Σήμερον της σωτηρίας ημών το κεφάλαιον...».

Ο ομιλητής στη συνέχεια έκανε αναφορά στο θεόδοτο αγαθό της ελευθερίας. Συγκεκριμένα, ανέφερε ένα χαρακτηριστικό λόγο του αείμνηστου σοφού καθηγητή της Φιλοσοφίας στο πανεπιστήμιο Αθηνών και ακαδημαϊκού, Ν. Θεοδωράκου. Ο λόγος αυτός, είπε, εξακολουθεί να αποτελεί και σήμερα πολύτιμη οδηγία πλεύσης στο πέλαγος της σημερινής πολύπλευρης ηθικής, πνευματικής και οικονομικής κρίσης, που δοκιμάζει το έθνος μας, εκατόν ενενήντα χρόνια μετά την κήρυξη της Εθνικής του Επανάστασης και παλιγγενοσίας. Το 1965 είχε πει χαρακτηριστικά ο σοφός ακαδημαϊκός δάσκαλος: «Εορτάζομεν σήμερον την δόξαν της Παρθένου και την δόξαν του ελληνικού έθνους, τον ευαγγελισμό της Παρθένου και τον ευαγγελισμόν της ελευθερίας του ελληνικού γένους. Δύο «χαίρε» εκφράζουν το νόημα της σημερινής ημέρας, το «χαίρε κεχαριτωμένη Μαρία», και το

χαίρε, ω χαίρε λευτερία» του Εθνικού ποιητή, Διονύσιου Σολωμού.

Μέσα σε κείνη την ομιχλώδη κατάσταση, μετά από τετρακόσια χρόνια σκλαβιά και φυλακή, το ολιγάριθμο αλλά αδούλωτο στην ψυχή Γένος των Ελλήνων αποφάσισε να αγωνισθεί με όλες του τις δυνάμεις για την

ΡΕΠΟΡΤΑΖ ΧΡΗΣΤΟΥ ΤΣΕΤΣΗ

ελευθερία του, αφού «εκλήθη επ' ελευθερία», όπως έγραψε σε επιστολή του το πολυταλαντούχο πνεύμα, ο Απόστολος Παύλος. Διερωτήθηκε ο ομιλητής: «Πώς κατόρθωσαν αλήθεια μια χούφτα άνθρωποι, φτωχοί, ρακένδυτοι, αδύναμοι και ανοργάνωτοι, χωρίς τη βοήθεια και συμπαράσταση των ισχυρών δυνάμεων της εποχής τους να αποτινάξουν τον τυραννικό οθωμανικό ζυγό μιας πανίσχυρης αυτοκρατορίας; Τι ήταν αυτό που ανέδειξε τους ταπεινούς ραγιάδες σε ήρωες, εθνομάρτυρες και νεομάρτυρες; Ήταν ο ασίστατος εσωτερικός πόθος της ελευθερίας. Ήταν η ακλόνητη πίστη τους στον δίκαιο αγώνα τους».

Για να κατοχυρώσει τα λόγια αυτά ο κ. Ζαμπακίδης ανέφερε συγκεκριμένα περιστατικά και ιστορικές μαρτυρίες, οι οποίες βεβαιώνουν του λόγου το αληθές. Ανυπέρβλητο παράδειγμα αποτελεί, είπε, ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, ο θρυλικός Γέρος του Μωριά. Αυτός, όταν ρωτήθηκε αν πιστεύει στην καλή έκβαση του Αγώνα, απάντησε με πίστη και βεβαιότητα: «Ο Θεός έβαλε την υπογραφή του για την απελευθέρωση του Γένους και δεν παίρνει πίσω την υπογραφή του». Με την ίδια ισχυρή πίστη και το ίδιο ηρωικό φρόνημα αγωνίστηκαν οι οπλαρχηγοί, όλα τα παλληκάρια και οι απλοί ραγιάδες. Και τα κατάφεραν, αφού πότισαν με πολλές θυσίες και άφθονα αίματα το δέντρο της ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ.

Το Μοναστήρι της Ευαγγελίστριας

Τη σφραγίδα όμως στον εθνεγερτικό Αγώνα του 1821 την έβαλε και το μικρό αλλά

ιστορικό Μοναστήρι της Ευαγγελίστριας Άνω Πεδινών. Αυτός ο τόπος, είπε ο ομιλητής, είναι άγιος και ιερός, διότι εδώ ασκήτεψαν και έδρασαν μεγάλες μορφές, όπως οι ηγούμενοι Γρηγόριος και Καλλίνικος, καθώς και ο ιερομόναχος Νεόφυτος Δούκας. Ο τελευταίος καταγόταν από το ίδιο χωριό και πολύ μικρόν η μητέρα του τον αφιέρωσε στο μοναστήρι της Ευαγγελίστριας. Μετά τις σπουδές του στο Μέτσοβο και το Βουκουρέστι, αφιέρωσε τον εαυτό του και τα υπάρχοντά του για τη λευτεριά της Πατρίδας του και την αναγέννηση του Ελληνικού Έθνους.

Το μοναστήρι της Ευαγγελίστριας, πριν τη σύσταση Ελληνοσχολείου στα Άνω Σουδενά (σήμερα Άνω Πεδινά), λειτουργούσε επικουρικά ως σχολείο για να μαθαίνουν τα παιδιά του χωριού τα στοιχειώδη γράμματα. Τρεις τουλάχιστον φορές έσωσε από βέβαιο θάνατο πολλούς κατοίκους των πέριξ χωριών, όταν οι κάτοικοι δέχθηκαν ληστρικές επιδρομές των τουρκαλβανών. Ήταν το μοναστήρι «των ελεημόνων». Κανένας φτωχός, νηστικός και κατατρεγμένος όταν κατέφευγε στο μοναστήρι, δεν έφευγε αβοήθητος. Στα υπόγειά του μοναστηριού σμιλευτήκε ο πόθος της αποτίναξης του τυραννικού ζυγού από τους μοναχούς του. Έτσι φθάσαμε στην ευλογημένη ημέρα της Λευτερίας.

Και κατέληξε στην ομιλία του ο κ. Ζαμπακίδης:

«Και σήμερα η πατρίδα μας περνά δύσκολες ώρες, στιγμές οικονομικής εξαθλίωσης και εθνικού εξευτελισμού. Αλλά δεν θα καμφθούμε. Πιστεύουμε στη βοήθεια και τη σκέπη της Υπερμάχου Στρατηγού του Γένους μας. Πιστεύουμε στη δύναμη της Ελληνικής ψυχής, η οποία απέδειξε ότι δεν λυγίζει μπροστά σε οποιαδήποτε μορφή δουλείας.

Η ελπίδα δεν χάθηκε. Την ανασταίνουν οι ήρωες του 1821. Αλλά το μέλλον της πατρίδας μας εξαρτάται και από την δική μας πορεία και ζωή».

(Από την εφημερίδα «ΠΡΩΙΝΟΣ ΛΟΓΟΣ» 28/3/2012)

ΖΑΓΟΡΙ: ΠΑΡΟΝ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝ

Παρακολουθώ τα έντυπα και κάθε είδους ενημερωτικά φυλλάδια που αφορούν κυρίως το Ζαγόρι και το «μάτι μου» έπεσε σε ένα τριμηνιαίο έντυπο, με τίτλο: «**Ζαγόρι, παρόν & μέλλον**».

Ένα δισέλιδο άρθρο όπου ο ανώνυμος συντάκτης (Σ.Σ.) ανέλυε λεπτομερώς, σαν στατιστική υπηρεσία, την δημογραφική πορεία του Ζαγοριού και την οποία κι εγώ σας παραθέτω!

Ανατολικό Ζαγόρι: 9 γάμοι – 0 γεννήσεις – 94 θάνατοι

Κεντρικό Ζαγόρι: 24 γάμοι – 0 γεννήσεις – 67 θάνατοι

Δήμος Τύμφης: 12 γάμοι – 0 γεννήσεις – 76 θάνατοι

Κοιν. Βοβούσας: 1 γάμος – 0 γεννήσεις – 2 θάνατοι

Κοιν. Παπίγκου: 11 γάμοι – 0 γεννήσεις – 12 θάνατοι

Και ακολουθούσε το παράπονο ότι το Ζαγόρι φθίνει. Σκέφτηκα πού «**κολλάει**» αυτό το «**φθίνει**», αφού τόσοι και τόσοι συμπολίτες μας δηλώνουν με περηφάνια ότι είναι Ζαγορίσιοι και ο παραπάνω συντάκτης (από την ασφάλεια της μεγαλούπολης) κάνει λόγο για ερήμωση του Ζαγοριού και συνεχίζει με την παράθεση των πιθανών τρόπων που το Ζαγόρι πρέπει να εκμεταλλευθεί για να «**ξαναζωτανέψει**».

Πρέπει, τονίζει, να δοθεί βάρος στα παρακάτω:

- Πλουτοπαραγωγική δυνατότητα (κτηνοτροφία, δασικό πλούτο)
- Προβολή πανίδας & χλωρίδας
- Πολιτιστική παράδοση
- Προσέλκυση επιστημόνων & ερευνητών
- Προβολή του Ζαγοριού
- Προσέλκυση τουριστών

Αν γίνουν τα παραπάνω θα «**αναγεννηθεί**» το Ζαγόρι, υπαινίσσεται ο ανώνυμος συντάκτης. Εδώ τολμώ να πω ότι «**θλέπει το δέντρο και έχει χάσει το δάσος**». Νομίζω ότι δεν έχει σκεφτεί τα απλά και αυτονόητα πράγματα που λείπουν από το Ζαγόρι και είναι αυτά που θα «**φέρουν**» τον κόσμο πίσω.

Αν αναλύσουμε διεξοδικά καθένα από τα παραπάνω, θα διαπιστώσουμε ότι και να τα υλοποιήσουμε, κανείς δεν θα έρθει να μείνει μόνιμα στο Ζαγόρι για να δώσει ζωή σε αυτό!

- Ποιος θέλει να γίνει κτηνοτρόφος και να δημιουργήσει οικογένεια... στην Γκαμήλα;;;
- Ποιος επιστήμονας ή ερευνητής θα έρθει μόνιμα να μείνει και δεν θα φύγει τελειώνοντας την έρευνά του;;
- Πόσοι ξενώνες και ξενοδοχεία πρέπει να γίνουν για να «φιλοξενήσουν» τα «**μυλιούνια**» των τουριστών, που η ακρίβεια τους κρύβει στο καβούκι τους και ξεμυτίζουν μόνο για τα απαραίτητα;;
- Πόσο ακόμη θα προβληθεί το Ζαγόρι;;

Λυπάμαι αγαπητέ, ανώνυμε, συντάκτη, αλλά πιστεύω ότι το παιχνίδι το έχασες! Το Ζαγόρι έχει παρόν και θα έχει και μέλλον, αν τηρηθούν κάποια πράγματα και αν δεχτούμε να θυσιάσου-

με κάποια άλλα!

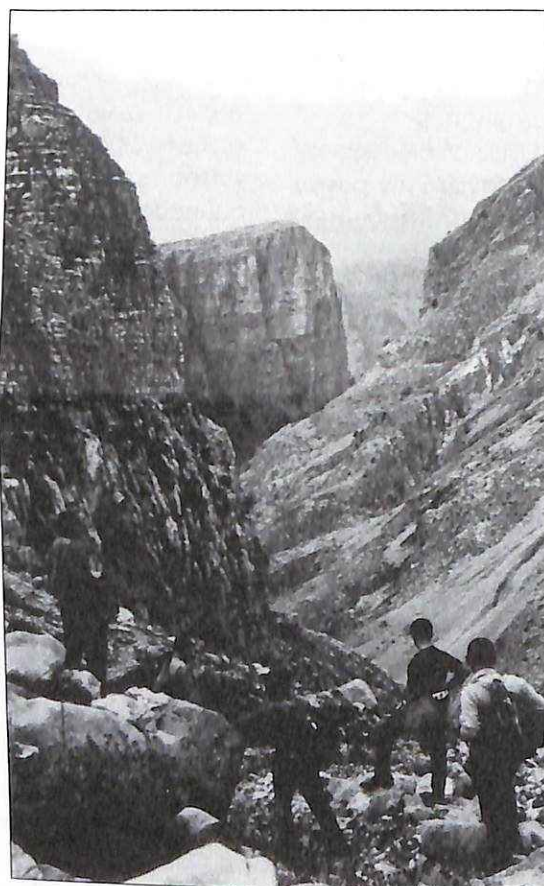
Όλοι την έχουν «**κοπανήσει**» για τα μεγάλα αστικά κέντρα και κανείς δεν διερωτάται για ποιο λόγο;; Γιατί είναι απλό!!

Τι μου προσφέρει το Ζαγόρι για να μείνω, να δημιουργήσω οικογένεια, να αυξήσω τον πληθυσμό του;;;

> ΤΙΠΟΤΑ!

Για να έρθω και να μείνω για πάντα **ΘΕΛΩ** ή καλύτερα **ΑΠΑΙΤΩ**:

- > Την δουλειά μου, που σπούδασα με τον κόπο και τον ιδρώτα του πατέρα μου. Δεν θα την παρατήσω για να γίνω δασεργάτης (φυσικά και κάποιος πρέπει να την κάνει και αυτή).
- > Την εκπαίδευση των παιδιών μου και όχι να μεταναστεύω για να την βρω.
- > Φροντιστηριακή κάλυψη & ενίσχυση της παιδείας των παιδιών μας.

Ο Μεγα-Λάκκος Βίκου, πίσω από την Καζάρμα (Φωτ. Απτόστολου Βερτόδουλου)

- > Παιδικές χαρές και πάρκα, για να παίζουν με ασφάλεια τα παιδιά.
- > Γυμναστήρια και αθλητικοί χώροι.
- > Διασκέδαση για μένα και την οικογένειά μου, αλλά και για τους εφήβους μας (ναι καλά καταλάβατε... Μπαρ, ταβέρνες, κέντρα με μουσική κλπ. κλπ.).
- > Τηλεόραση, ραδιόφωνο, εφημερίδες, τηλεφωνο, internet.
- > Κινηματογράφο ή θέατρο.
- > Συνεδριακό κέντρο.
- > Μουσεία Ανθρωπολογικά, φυσικής ιστορίας.
- > Αξιοποίηση σπηλαιοθαράκων (γεμάτο το Ζαγόρι).
- > Ζωολογικό κήπο.
- > Πολλά καταστήματα (συνεργεία, γκαράζ, πρα-

τήρια, supermarket's, μπακάλικά, μανάβικα, κρεοπωλείο, φούρνο, καφενείο, κ.ά.) που η πόλη τα παρέχει, αλλά το Ζαγόρι όχι.

> Ιατρική περίθαλψη, έστω πρωτοβάθμια αλλά καθημερινή.

> Και το βασικότερο από όλα **Εύκολη Πρόσβαση** και όχι να καταντάει ταξίδι υπερπόντιο.

Αλλά μας έχει «**φάει**» η παράδοση. Αντί να την προσαρμόσουμε για να κερδίσουμε όλοι μας και το κυριότερο να μείνει για τα παιδιά μας και τα παιδιά τους, κρυβόμαστε πίσω από «**ανασφάλειες**» που καλλιεργούν κάποιοι για να μην δούμε «**άσπρη μέρα**».

Ακούω και βιώνω καθημερινά: Μη εκείνο, Μη το άλλο, Προσοχή αλλοιώνεται το περιβάλλον, Προσοχή αλλοτριώνεται η παράδοση... Έλεος πια.

Καλή η παράδοση και πρέπει να την εκμεταλλευτούμε και γιατί όχι και να πουλήσουμε αλλά... όχι σε κάθε τι που μας περιβάλλει, η παράδοση να αποτελέει τροχοπέδη!!

Αν δράσουμε σε επίπεδο Δήμων - Κοινοτήτων θα ωφεληθούμε όλοι μας.

> Το Μιτσικέλι προσφέρεται για την κατασκευή Αιολικού Πάρκου, που η δυνατότητα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας θα είναι μεγάλη και είμαι σίγουρος ότι αν γίνει, δεν θα πληρώσει κανείς ξανά ρεύμα! **ΔΕΝ ΤΟ ΘΕΛΟΥΜΕ**, όμως γιατί λένε ότι αλλοιώνεται το περιβάλλον, ενώ οι κεραίες για την τηλεφωνία και την τηλεόραση δεν αλλοιώνουν το περιβάλλον.

> Το Πάρκο Βόρειας Πίνδου, που μπορεί να δώσει θέσεις εργασίας σε ντόπιους, ως **ξεναγούς** ή για την οργάνωση εκδρομών με άλογα ή 4Χ4, **ΔΕΝ ΤΟ ΘΕΛΟΥΜΕ**, γιατί έχουμε «**χιλιάδες αιγοπρόδατα**» και που θα τα βοσκήσουμε.

> Ο Βίκος, το πιο όμορφο στολίδι της Ελλάδος, που θα μπορούσαν μικρές ομάδες, με οδηγό ντόπιο, να περπατούν και να ξεναγούνται χιλιάδες επισκεπτών-πεζοπόρων ημερησίως και να μας αποφέρουν κέρδος **ΔΕΝ ΤΟ ΘΕΛΟΥΜΕ**.

> Τα βουνά μας όταν καλύπτονται από χιόνια και θα μπορούσε να γίνει ένα **ορειβατικό-χιονοδρομικό κέντρο** με πεζοπορική πρόσβαση **ΔΕΝ ΤΟ ΘΕΛΟΥΜΕ**.

> Οι γκρεμοί μας γίνονται ιδανικά σημεία συγκέντρωσης αναρριχητών **ΔΕΝ ΤΟ ΘΕΛΟΥΜΕ**.

> και πόσα άλλα δεν θέλουμε....

Γιατί αν τα θέλαμε, θα μπορούσαμε να φτιάξουμε τα σπίτια μας και τα καλντερίμια μας, τις πλατείες μας, τις βρύσες μας, τα γεφύρια μας, τις εκκλησίες μας, θα δημιουργούσαμε περιφερειακούς δρόμους και όχι μέσα από τα χωριά και θα διατηρούσαμε την Παράδοσή μας.

Ε!!!! Αν γίνουν τα παραπάνω, τότε μετά χαράς επιστρέφω και μένω για πάντα στο Ζαγόρι, για να έχει και αυτό **μέλλον!!!!**

ΧΡΙΣΤΟΓΟΥΛΑΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ
Δ.Δ. ΒΡΑΔΕΤΟΥ

«Χωρίς σύνορα» Η ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ

νέδες και των Σ. Εξάρχου, Ε. Γκόγκου, το ούτι του Κωνσταντίνου Θωμά και των κρουστών του Κώστα Μερετάνη.

Η προσέλευση του κόσμου, όπως κάθε χρόνο μεγάλη, σε βαθμό που να μένουν και όρθιοι πολλοί.

Οι χορηγοί κι φέτος οι ίδιοι δηλ. ΒΕΧΡΩ-βιομηχανία χρωμάτων, Ζαρκάδας Ελευθ., Καρβούνης Κ. Ορθοπεδικά, Φούκας Γ. Φροντιστήριο Κλασικό, Χήτος ΑΒΕΕ και Χρωμοεπιλογή.

Εκτός από τα χορευτικά όλων των επιπέδων που παρουσίασαν

ταξίδι όπως εξάλλου προανήγγειλε και το καλαίσθητο πρόγραμμα που μας μοιράσθηκε πριν την εκδήλωση στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Ιωαννινών στις 18 Μαρτίου το βράδυ στις 8. Η σκηνή καθόλη τη διάρκεια, που δεν ήταν και λίγη, κοντά 2½ ώρες, πλημμύριζε από τα χρώματα των φορεσιών όλων των χορευτικών τμημάτων και η μουσική σε συνέπαιρνε από το κλαρίνο του Αλέξανδρου Αρκαδόπουλου, τις ωραιότερες φωνές του Μάνου Κουτσαγγελίδη ειδικά στους αμα-

ποικιλία χορών ντυμένα με υπέροχες φορεσιές από την Αρετσού της Βιθυνίας, της Αρτάκης Κυζίκου, της Σινασσού Καπαδοκίας και της Θράκης, επιτυχέστατα και ανάλαφρα τη ροή του προγράμματος, ήταν τα παρεμβλλόμενα σατιρικά δρώμενα με θέματα συναφή προς το αντικείμενο της εκδήλωσης, γιατί ποιος μπορεί να αγνοεί τις περιπέτειες ενός αθώου ταξιδεμένου από τα μέρη μας σε μεγαλόπολεις της εποχής. Για τη Θεσσαλονίκη και την Κωνσταντινούπολη

του περασμένου αιώνα, χρήσιμα και εύστοχα αποδείχτηκαν τα διασκευασμένα αποσπάσματα από τα βιβλία του αείμνηστου Ν. Θέμελη «Ανατροπή» και Γ. Καλπούζου «Άγιοι δαίμονες εις την πόλιν» ταυτόχρονα με την προβολή σε γιγαντοσθόνη σκηνών της εποχής αυτών των πόλεων από φωτογραφικό υλικό αρχείου.

Παρατηρώντας τη σκηνή πολλάκις αναρωτήθηκα, πώς και από ποιον εκπαιδεύτηκαν τόσο καλά τα χορευτικά τμήματα σε χορούς μακρινών περιοχών. Φυσικά η απάντηση βρίσκεται στην ακάματο δου-

διαγραφές για τα στενά πλαίσια ενός πολιτιστικού συνδέσμου γι' αυτό κάθε περαιτέρω εγκωμιαστικό σχόλιο είναι περιττό. Εκείνο που εύχομαι είναι να είναι υγιείς και ακμαίοι οι συντελεστές της εκδήλωσης, το Δ.Σ. και ο πρόεδρος κ. Γ. Παπαλεοντίου, που στην αρχή του προγράμματος, κατά τον χαιρετισμό του, δεν παρέλειψε να σημειώσει ότι στους δύσκολους οικονομικά καιρούς που διανύουμε είναι καθήκονμα μια τέτοιου επιπέδου εκδήλωση του Συνδέσμου Ζαγορισιών. Το μεράκι όμως είπε, η εύστοχη αναζήτηση και επιλογή

λαία του υπεύθυνου χορού κ. Γ. Τριφύλλη που έδωσε αυτό το ωραίο καλαίσθητο αποτέλεσμα, ενώ το έργο της συγγραφής των κειμένων επωμίστηκε και φέτος η φίλη Νίκη Ζούκη της οποίας τα κείμενα των δρώμενων με επιτυχία εξετέλεσαν η Άννα Βαρζώκα, ο Δ. Ράπτης και ο Π. Χριστακόπουλος ή που διαβάστηκαν από τον Χάρη Δάφλο.

Η ετήσια εκδήλωση του Συνδέσμου μας που πάντοτε εκτελείται σε συνδιοργάνωση με το Δήμο Ζαγοριού, εκπληροί υψηλές προ-

του θέματος της εκδήλωσης, η συντονισμένη προσπάθεια και κυρίως η ακάματη προσπάθεια όλων των συντελεστών οδηγούν στο επιτυχές αποτέλεσμα για το οποίο αισθάνονται περήφανοι. Και εγώ υπογραμμίζω ότι έτσι πρέπει να αισθάνονται γιατί η εκδήλωση, ακόμη μια φορά, άφησε τις καλύτερες εντυπώσεις στο κοινό που την παρακολούθησε.

Σας ευχαριστώ

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΖΑΡΙΔΗ
ΜΑΡΤΙΟΣ 2012

Το πρωτότυπο του Κώδικα Μονοδενδρίου αναζητείται. Βρίσκεται άραγε ξεχασμένο σε κάποια οικογενειακή, ιδιωτική, δημόσια βιβλιοθήκη;

Ενα δακτυλογραφημένο αντίγραφο του, το οποίο έγραψε ο Μάνθος Κ. Οικονόμου τα έτη 1933-1934, παραχωρήθηκε από τον ίδιο στο Σύλλογο Μονοδενδριτών και Φίλων του Βίκου το 1992.

Ο κώδικας είναι ο προπάππος του e-mail, στην γλώσσα μας το λέμε ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Με αυτό κυρίως διεξάγεται σήμερα η αλληλογραφία. Το e-mail είναι κρυμμένο, ενσωματώνεται στον Η/Υ σε άυλη μορφή, σαν πνεύμα που το κουμαντάρει το... ποντίκι. Το εμφανίζει στην οθόνη του και με ένα κλικ το εξαφανίζει στα τριόρθα του σκληρού δίσκου, όπου... «κωδικοποιείται», δεν χάνεται. Την πέννα, το χαρτί και το μολύβι ξεχάστε τα.

Η αλληλογραφία, όπως τη γνωρίζαμε, είχε μια κάποια γοητεία, είχε το άρωμά της με τις βούλες και τις υπογραφές, τη συγκίνηση που διαπερνούσε απ' τα τρεμάμενα χέρια στην καρδιά, το γράμμα που ξενιτεμένο, το ερωτικό ρίγος στο άνοιγμα ενός αρωματισμένου φάκελου, τη χαρά όταν ανακάλυπτες στα έγκατα της διπλωμένης κόλλας ένα μικρό χαρτονόμισμα σταλμένο απ' τον παππού ή τη γιαγιά, με πολλή αγάπη και τις χλιδεπωμένες ορμήνιες!! κλπ.

Τα γράμματα, καλά φυλαγμένα για να μη χαθούν, ήταν σε δύσκολες ώρες συντροφιά και παρηγοριά. Σε έμπαιζαν στο παιχνίδι μιας νοερής επικοινωνίας με πρόσωπα που βρίσκονταν μακριά, ή ακόμα που είχαν φύγει απ' τη ζωή.

Στα χρόνια της τουρκοκρατίας, σε όλες τις Κοινότητες που αποτελούσαν την αυτοδιοικούμενη Ζαγορία Ομοσπονδία, και όχι μόνο, οι Προέστοι τηρούσαν τους κώδικες, δηλαδή μεγάλα σε μέγεθος δεμένα βιβλία, στους οποίους αντέγραφαν, επιλεκτικά, τα πιο σημαντικά έγγραφα που ελάμβαναν, και τις απαντήσεις τους σ' αυτά. Δουλειά επίπονη που την έκαναν γραμματείς μορφωμένοι και καλλιγράφοι. έτσι, πολλά έγγραφα μεγάλης ιστορικής αξίας διασώθηκαν.

Οι πληροφορίες μας για τον κώδικα Μονοδενδρίου

Στον Κώδικα Μονοδενδρίου περιέχονται αντίγραφα της αλληλογραφίας των Μονοδενδριτών, κυρίως κατά την εικοσαετία 1830 έως 1850. Η αλληλογραφία με τον Γεώργιο Ριζάρη καταλαμβάνει ένα σημαντικό μέρος.

Οι αειμνηστοί Μάνθος Οικονόμου και Γιάννης Νικολαΐδης, βαθείς γνώστες της ιστορίας του Ζαγορίου, σε εργασίες τους που δημοσιεύτηκαν αναφέρουν για το πρωτότυπο του κώδικα Μονοδενδρίου:

Ο Μάνθος Οικονόμου, στην εισαγωγή του δακτυλογραφημένου αντιγράφου του κώδικα και στο βιβλίο του

Ο ΚΩΔΙΞ ΤΟΥ ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙΟΥ (ΖΑΓΟΡΙΟΥ)

που εκδόθηκε το 1992 γράφει ότι «Ο Κώδικας διασώθηκε από τον αείμνηστο Μονοδενδρίτη δικηγόρον Θρασύβουλον Στέαν, με τον οποίον συγκατοικούσαμε επί αρκετών χρονικών διάστημα (1932-1934) στην Αθήνα και ότι μου παρέδωσε τον Κώδικα και μετά την αντιγραφήν ολοκλήρου του κειμένου αυτού κατά τα έτη 1933-1934 τον παρέδωσα στον ίδιο, με τις ευχαριστίες μου για την προσφορά αυτού».

Ο Γιάννης Νικολαΐδης γράφει στην Ηπειρωτική Εστία (έτος 1958 σελ. 357) ότι «... ο εν λόγω κώδιξ διασώθη υπό του αιμνήστου εκ Μονοδενδρίου δικηγόρου Θρασύβουλου Στέα, μοι παρεδόθη δε προς μελέτην υπό του εγκρίτου εν Ιωαννίνους δικηγόρου κ. Στέφανου Καταδήμα».

Μ. Οικονόμου: «Ο Θρασύβουλος Στέας υπήρξε στενώντατος συγγενής της οικογενείας Καταδήμα, μετά δε τον θάνατον αυτού το αρχείο του περιήλθεν εις χείρας του Στεφάνου Καταδήμα». Και συνεχίζει: «από την οικογένειαν του Στεφάνου Καταδήμα αναζητήθηκε ο Κώδικας προς μελέτην από Μονοδενδρίτας, αλλά πήγαν την απάντησιν ότι δεν υπάρχει».

Οι πληροφορίες μας για την τύχη του πρωτότυπου σταματούν εδώ. Αν κάποιος γνωρίζει κάτι για τον Κώδικα παρακαλείται να επικοινωνήσει μαζί μας.

Σε σύντομη περιγραφή του Κώδικα Μονοδενδρίου, που ο Μάνθος Οικονόμου περιλαμβάνει στο βιβλίο του, καθώς και στην «εισαγωγή» του δακτυλογραφημένου αντιγράφου, γράφει:

«Κώδιξ, χαρτόδετος μεγέθους 23X31 αποτελείται από 93 φύλλα, τα οποία ηριμνήθησαν παρ' εμού. Ο κώδιξ ούτος εγράφη το πρώτον ήμισυ του 19ου αιώνος και περιέχει αντίγραφα της αλληλογραφίας της Κοινότητας Μονοδενδρίου και άλλων εγγράφων και εν πρωτότυπο. Ο κώδιξ εις μερικά μέρη είναι εφθαρμένος, εις πολλά δε ελλείπονται φύλλα. Είναι δε πάρα πολύ πολύτιμος και περιέχει στοιχεία άγνωστα μέχρι σήμερα διά την ιστορίαν και του Μονοδενδρίου και ιστορικών προσώπων, δια τα οποία δεν έχομεν αρκετά στοιχεία διά την ζωήν και δράσιν των».

Το δακτυλογραφημένο αντίγραφο του Κώδικα

Ο ευπατρίδης Μάνθος Οικονόμου, από τους Νεγάδες Ζαγορίου (έχει και ρίζα από το Μονοδένδρι), ακάματος λειτουργός της Παιδείας και σπουδαίος ιστορικός συγγραφέας, μας εκπλήσσει με το εγχείρημά του να διαθέσει πάρα πολύ χρόνο, κόπο και υπομονή, για να αντιγράψει στη γραφομηχανή τον Κώδικα Μονοδενδρίου, από χειρόγραφα πολυχρονισμένα και φθαρμένα, και εν πολλοίς δυσανάγνωστα. Τα 93 φύλλα του πρωτότυπου, δηλ. 186 σελίδες, αντιγράφηκαν σε 300 περίπου σελίδες

δακτυλογραφημένου κειμένου. Η προσεκτική δακτυλογράφηση, από τον Φιλόλογο Γυμνασιάρχη συμπατριώτη μας, κατέστησε τον Κώδικα ευανάγνωστο και χρηστικό.

Το δακτυλογραφημένο αντίγραφο του κώδικα Μονοδενδρίου, ο Μάνθος Οικονόμου το εμπλούτισε με: α) την εισαγωγή (σελίδες 4), β) το περιληπτικό σχολιασμό των εγγράφων (σελίδες 16), γ) το λεξιλόγιο των εγγράφων – γλωσσάρι (σελίδες 25).

Ακόμη υπάρχουν μη εσωματωμένα, άδετα φύλλα δακτυλογραφημένα από τον ίδιο, τα οποία, για να αναγνωρίζονται σημειώνονται εδώ με την επικεφαλίδα τους.

Α. «Μονοδενδρίτες και Μονοδενδρίτισσες που αναφέρονται στον κώδικα του χωριού με αλφαβητική σειρά» (σελίδες 4), Β. «Επιστολή Ριζάρη προς τους Μονοδενδρίτας 5 Ιουνίου 1836 – Τριέστιον» (σελίδες 4), Γ. «Το κληροδόχημα Χριστοδούλου Ιωάννου Κόνιαρη (σελίδες 35), Δ. «ακριβές αντίγραφο καταγραφής κεκυρωμένης από του 1851 Ιουλίου 10 ευρεθείσης εις τα αρχεία Μονοδενδρίου. Ο Πρόεδρος Οδυσσεάς Πανταζής». Φωτοτυπικό αντίγραφο κατάστασης στην οποία είναι καταχωρισμένα τα χωράφια και τα αμπέλια των Μονοδενδριτών (σελίδες 19).

Το δακτυλογραφημένο αντίγραφο του κώδικα παραδόθηκε από το Μάνθο Οικονόμου στο Σύλλογο Μονοδενδριτών και Φίλων του Βίκου (έτος ίδρυσης 1972 – έδρα Αθήνα) την Κυριακή 9 Φεβρουαρίου 1992, που ο Σύλλογος πραγματοποίησε, ειδικά για το σκοπό αυτό, πανηγυρική Γενική Συνέλευση μέσα στο Ναό του Αγίου Γεωργίου της Ριζαρείου Σχολής στην Αθήνα. Η απόφαση της Γενικής Συνέλευσης για την έκδοσή του δεν υλοποιήθηκε, διότι η δαπάνη έκδοσής του ήταν μεγάλη.

Στο χρονικό διάστημα που πέρασε, ο Σύλλογος παρέδωσε τον Κώδικα σε επιστήμονες μελετητές της ιστορίας του τόπου μας και στη βιβλιογραφία των εργασιών τους, που κατά καιρούς εκδόθηκαν, γίνεται αναφορά στον Κώδικα Μονοδενδρίου.

Νομίζω πως έτσι επιτεύχθηκε εν μέρει και ο σκοπός στον οποίο στόχευε η έκδοσή του, να γίνει η σημαντική αυτή πηγή πρωτογενούς ιστορικού υλικού κτήμα της κοινότητας.

Το δακτυλογραφημένο αντίγραφο του κώδικα βρίσκεται στα χέρια μου από το Μάρτη του 2011. Το έστειλε ο συγχωριανός μου Σάββας Θεοδώρου, με τον οποίο τηλεφωνικά ανταλλάξαμε σκέψεις για το τι πρέπει να κάνουμε για να περισωθεί και να αξιοποιηθεί το πολύτιμο ιστορικό ντοκουμέντο.

Το αντίγραφο του κώδικα βρίσκεται σε καλή κατάσταση, διότι δακτυλογραφήθηκε σε χαρτί άριστης ποιότητας, μεγέθους 21,5X30, στην μία όψη της κόλλας. Εντύπωση προκαλεί

Γραφικότητες στο Μονοδένδρι

η επινοητικότητα του συγγραφέα να συλλογήσει τις λευκές-άγραφες σελίδες δύο φύλλων σε ένα φύλλο, πιο γερό, που αντέχει περισσότερο στη φθορά από τη χρήση. Εκτός από την αρχική αρίθμηση του Μάνθου Οικονόμου, έχει προστεθεί από μελετητή του κώδικα δεύτερη αρίθμηση στις σελίδες, από 1 έως 252.

Δεν γνωρίζω αν ο κώδικας όταν παραδόθηκε στο Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου Μονοδενδριτών το 1992 ήταν βιβλιοδετημένος. Η βιβλιοδέτηση του Κ. Δαλκαβούκη, Επίκουρο Καθηγητή του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης – Τμήμα Εθνογραφίας, την περίοδο που του δόθηκε για μελέτη.

Το εξώφυλλο, όπως και το πρώτο εσώφυλλο του κώδικα, είναι αποσπασμένα από το σώμα του. Στο κίτρινου χρώματος εξώφυλλο έχει γραφεί από τον Βασίλη Δαλκαβούκη ο τίτλος: «Κώδικας Μονοδενδρίου – επιμέλεια Μάνθου Κ. Οικονόμου– Αθήναι 1989», στο δε εσώφυλλο υπάρχει δακτυλογραφημένος ο τίτλος του συγγραφέα: «ΜΑΝΑΔΕΝΔΡΙ – ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ, Ο ΚΩΔΙΞ ΑΥΤΟΥ, επιμέλεια Μάνθου Κ. Οικονόμου, ΑΘΗΝΑΙ 1989».

Η δημοσίευση του παρόντος στα «ΖΑΓΟΡΙΣΙΑΚΑ ΝΕΑ» και το «ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ», αποσκοπεί σε τρεις στόχους: ο πρώτος: να καλέσουμε τους αναγνώστες τους να μας δώσουν κάθε πληροφορία που θα μας βοηθήσει στην εντόπιση και ανεύρεση του πρωτότυπου του Κώδικα Μονοδενδρίου, ο δεύτερος: οι κάτοχοι κωδικών των άλλων χωριών του Ζαγορίου, κοινοτικές αρχές ή ιδιώτες, να γνωστοποιήσουν την ύπαρξη Κωδικών, και ο τρίτος: η συγκέντρωση των Κωδικών όλων των χωριών στη Δημοτική Βιβλιοθήκη Ζαγορίου για ψηφιοποίησή.

Αθήνα Μάρτης 2012

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΝΤΑΖΗΣ

—οδός Ταβουλάρη 29— 11141
e-mail: pantazisk@yahoo.gr

Ο Αλή πασάς ως ανώτατος δικαστής

Πήρα αφορμή για τούτες τις αράδες από ένα αρτζουχάλι (έγγραφο αίτησης) μιας μάνας απ' το Μονοδέντρι, που ζητάει απ' τον Αλή πασά την αποφυλάκιση του γιου της. Ας δούμε πρώτα το αίτημα:

«Υψηλότατε και ευσπλαχνικότατε ηγεμόν πάσης Ηπείρου φιλώ τα ίχνη των ποδών σου. Εγώ η σκλάβαν σου Μαναδενδρίτισσα με δάκρυα παρακαλώ το ύψος σας να κάμετε μέγα μερχαμέτι (ευσπλαχνία) σε μένα σα μέγας αφέντης οπου είσαι και να συγχωρήσεις το σφάλμα του παιδιού μου, οπου είναι φυλακισμένο δυώ χρόνους και χάνονται τα παιδιά μου τα μικρά, τα αγκόνια μου και η γυναικα του και εγώ η μάνα του. Γίνου, αφέντη μου, μερχαμετλή (επιεικής), βουκούφης (γνώστης, ενήμερος) από τους βεκύληδες σας (εκπροσώπους) στη Πρέβεζαν, ότι του παιδιού μου δεν είναι το σφάλμα, αλλά το ταξεράτι του (αμέλεια, σφάλμα) ήταν να παιδευθώ. Αμάν, αφέντη μου, στη ζωή σας την ακριβή διά όλους τους ραγιαδες σου και στη ζωή των βεζυρζαντέδων (βεζυρόπαιδα) βεζυράδων σου και στη ζωή του Σαληχπασά να κάμης μερχαμέτι στη σκλάβαν σου και σκληρόπουλά σου και να προστάξης να ξεφυλακωθώ και πάλε εδώ είναι τος, δεν είναι γιουρμπετλής (ταξιδευτής) να λειψή, αλλά πάλε στο χάνια σας θα δουλεύση διά να μας κυβερνήση και όποτε τον ζητήσετε στο χέρι σας τον έχετε και αυτόν και εμένα και την γυναικα του και τα παιδιά του. Σλάβαν σου πιστή Ζαγορία από Μαναδέντρι, μάνα του σιόλου».

Τα πρόσωπα που προκύπτουν απ' το έγγραφο είναι: 1) μάνα ζαγορία Μονοδεντρίτισσα, χήρα 2) γιος φυλακισμένος 3) μικρά παιδιά της, αδέρφια 4) νύφη, γυναικα του 5) εγγόνια. Άρα ο φυλακισμένος είναι προστάτης οικογένειας τουλάχιστον εξ προσώπων. Δούλευε σε χάνι του Αλή στην Πρέβεζα, παρανόμησε και ήδη είναι δυο χρόνια φυλακή. Η μάνα επικαλείται την ευσπλαχνία και την επιεικεία του Αλή, αναγνωρίζει ότι ο γιος της υπέπεσε θάλα του σε σφάλμα και ζητάει την αποφυλάκισή του. Το έγγραφο δεν έχει τόπο και χρόνο. Επειδή αναφέρεται στον Σαλήχ πασά (τρίτος γιος του Αλή) θεωρείται ότι συντάχθηκε μετά το 1814, που ο Σαλήχ έγινε πασάς. Τόπος πρέπει να είναι η Γιάννινα και πιθανώς η μάνα το παρέδωσε η ίδια στο σεράγι και λίαν πιθανότατο στον ίδιο τον Αλή πασά προσωπικά.

Πηγή του εγγράφου: «ΑΡΧΕΙΟ ΑΛΗ ΠΑΣΑ, έκδοση ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΕΘΝΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΕΡΕΥΝΩΝ», Αθήνα 2007.

Στο εν λόγω αρχείο υπάρχουν πολλά αρτζουχάλια απ' τα οποία προκύπτει ότι ο Αλής, πέρα απ' το ανακριτικό έργο του, δικάζε ανέκκλητα αστικές και ποινικές υποθέσεις παρακάμπτοντας επίσημες δικαστικές αρχές. Τούτο ισχυρίζεται βάσιμα ο Δημ. Λ. Ζώτος στο βιβλίο του «Η ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΕΙΣ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΛΗ ΠΑΣΑ», Αθήνα 1938. Στη σελίδα 45 γράφει:

«Ο Αλή Πασάς αναλαβών την εξουσίαν, δεν ανέτρεψεν το δικαστικόν καθεστώς, το οποίον υφίστατο και δεν κατήργησεν ουδέν των χριστιανικών προνομίων. Όλους τουναντίον μάλιστα επέδειξεν εξαιρετικόν ενδιαφέρον διά τον περιορισμόν της ακολασίας των Τούρκων δικαστών και ησχολήθη και ο ίδιος εις το έργον της απονομής δικαιοσύνης δεχόμενος και εγγράφους προσφυγάς και εκδίδων αποφάσεις εξ ανώτατος δικαστικός άρχων».

Το παραπάνω αρτζουχάλι της μάνας απ' το Μονοδέντρι οδηγεί τη σκέψη μας στην ακροαματική (προφορική) διαδικασία ενώπιον του βεζύρη. Αλλά καλύτερα τα γράφει ο Δ. Ζώτος στη σελίδα 101 του αμέσως παραπάνω βιβλίου του, όπου κι αυτός δανείζεται τον περιηγητή Ε. HOLLAND:

«Πολλάκις παρευρέθη—δηγείται ο HOLLAND— καθ' ον χρόνον ο Αλής ήκουε τας καταγγελίας των υπηκόων του. Έκαστος εισέρχεται μόνος, φιλεί το κράσπεδον του βεζυρικού φορέματος και έπειτα εκθέτει το παράπονό του και διατυπώνει την αίτησίν του. Ο βεζύρης ακροάται μετά προσοχής και ζητεί ν' ανακαλύψη όλην την αλήθειαν. Αποφασίζει ταχέως και ανεκκλήτως, διότι αυτός μόνον υπάρχει, απάντων ανεξαιρέτως, ο Ανώτατος δικαστής, κρίνων ουχι κατά νόμους γραπτούς ή αγράφους, αλλά κατά την διά παντός τρόπον ανεύρεσιν της αληθείας. Σημειωτέον, καθάπερ εξ ακοής και εξ αυτοψίας εβεβαιώθη και ο τελευταίος των υπηκόων του έχει πεποθησιν εκ των προτέρων, ότι αναφερόμενος προς τον βεζύρη θα δικαιωθεί ευκολότερον και ταχύτερον παρ' ότι εάν προσέπιπτεν εις τους πόδας των υπουργών ή των υπαλλήλων του. Εις όλον το κράτος του ουδείς υπάρχει άνθρωπος πρεσβύτερος, του οποίου δεν γνωρίζει ή δεν ενθυμείται το πρόσωπον και το όνομα. Αλλά και η

επιμέλεια, μεθ' ης εγκύπτει εις τας υποθέσεις είναι άπίστευτος».

Ο ποιητής και διηγηματογράφος Χρ. Χρηστοβασιλίδης, που ασχολήθηκε με τον τρόπο απονομής της δικαιοσύνης απ' τον Αλή πασά, γράφει ότι αυτός είχε φυσική ευφυΐα, βαθεία διείσθησις και ψυχολογική δύναμη. Για ενίσχυση των απόψεών του ο Χρηστοβασιλίδης διέσωσε και δημοσίευσε δικαστικά ανέκδοτα για τον δικαστή Αλή πασά. Ο Δ. Ζώτος στο παραπάνω βιβλίο του, στη σελίδα 106 επόμενα, καταγράφει την τιμωρία του Γιουσούφ αγά (όπως διεσώθη απ' τον Χρηστοβασιλίδη) και μια που το θύμα είναι Ζαγορίσιος ταξιδεμένος, ας το διαβάσουμε

ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΝΤΙΝΑΛΕΞΗ

έστω και για ηθική εκτόνωση:

«Ένας Ζαγορίσιος επέστρεφεν από την ξενητιά κι όταν έφθασεν εις τους Αγίους Σαράντα με το πλοίο,ν, εμίσθωσε το άλογο ενός τουρκαρβανίτη αγωγήιτη και ξεκίνησαν για το Ζαγόρι. Το βράδυ διενυκτέρευσαν εις το Δέλβινον και εις το σπίτι του Γιουσούφ Αγά. Τη νύκτα ο Γιουσούφ του έκλειψε από το δισάκι τους παράδες. Τον ιδρώτα είκοσι χρόνων πικρής ξενητιάς. Του κάκου διεμαρτυρήθη. Του κάκου έκλαιε και εφώναζε. Τι να κάμη; Να πάη στον Κατή; Αλλά με τι μάρτυρες θ' απεδείκνυε την κατηγορίαν; Μια και μόνη σωτηρία υπήρχε: Η κρίσις και η δύναμις του Αλή Πασά. Και αντί να κατευθυνθή προς το Ζαγόρι, μετέβη στα Γιάννινα και παρουσιάσθη εις τόν Αλήν και κατήγγειλε τον Γιουσούφ Αγάν. Εντός τριών ημερών ένας τσοχαντάρης μετέβη εις το Δέλβινον και έφερε δεμένον τον Γιουσούφ. Και αρχίζει η ανάκρισις:

— Εσύ ωρέ πήρες τους παράδες του Ρωμιού τη νύχτα;

— Ψέμματα, Πασά μ'. Ο Γκισούρης με συκοφαντεί.

Κατόπιν απευθύνεται προς τον ταξειδιώτην Ζαγορίσιον και του λέγει:

— Πρόσεξε καλά και πες μου, αυτός σου πήρε τους παράδες;

— Ή αυτός ή το σπίτι του, Πασά μ'.

— Δεν του πήραμε τίποτε, Βεζύρη μου, και θέλει να μας πάρη στο λαϊμό του.

Ο ευφυέστατος Αλής με την βαθείαν κρίσιν και την οξύνοϊαν του εκάλεσε τότε ένα τσοχαντάρη, εις όλον τον κόσμο ειπεν ιδιαίτερος:

— Να βγάλης έξω και τον Αρβανίτη και τον Χριστιανό, αλλ' από άλλο δρόμο τον ένα και απ' άλλο

τον άλλο. Να τους ζυγίσης και τους δυο χωρίς να το ξέρουν αναμεταξύ τους και να μου πης πόσο βγήκε ο ένας και πόσο ο άλλος.

Κι' ύστερα φώναξε δυνατά κι' είπε:

— Εγώ δεν μπορώ, Γιουσούφ, να πιστέψω το Χριστιανό και να σε πάρω στο λαϊμό μου... Πηγαίνετε τώρα στα σπία σας και σ' ενενηντα μέρες από σήμερα να γυρίσετε πίσω και να μου πητε μήπως μάθατε τίποτε για τον... πραγματικό κλέφτη.

Έφυγαν κι' οι δυο και το ζύγισμα έγινε, όπως είχε διατάξει, κρυφά, ο Αλής. Κι' ευρέθηκε 52 σκάδες ο Γιουσούφ Αγάς και 63 ο Ζαγορίσιος Χριστιανός.

Μετά 90 ημέρας ενεφανίσθησαν ενώπιον του Αλή και οι δύο κατά τους ορισμούς του και αντί άλλης εξετάσεως καλείται ζυγιστής, ίνα τους ζυγίση ενώπιόν του.

Και το αποτέλεσμα;

Ο Τουρκαρβανίτης κλέπτης, χαριεστάτος κι' ευτραφέστατος, διότι ενόμισεν ότι διέφυγε τον κίνδυνον, από 52 σκάδες έφθασε 56½ κι ο δυστυχής Ζαγορίσιος από 63 σκάδες έγινε από τη στενοχώρια του, την πίκρα και τη συμφορά του 57½ σκάδες.

Δεν ήθελεν άλλην απόδειξιν ο Αλής. Η Ζυγαριά απεκάλυπτε τον κλέπτην. Η Ζυγαριά απεδείκνυε την αλήθειαν της μηνύσεως. Ο Ζαγορίσιος ήτο πραγματικόν θύμα της κλοπής και ο Γιουσούφ ηναγκάσθη να ομολογήση την πράξιν του, όταν ο Αλής του ειπε καταγανακτισμένος:

— Πες την αλήθειαν ή χάθηκες! Εσύ τα πήρες. Σ' είδα με τα μάτια μου τα ίδια!...

Ο Γιουσούφ κατεταράχθη, έμεινεν εμβρόντητος, ωμολόγησε την κλοπήν του και αφού παρέδωκε τα κλαπέντα, παρέδωκε κατόπιν και το πνεύμα του. Κατεδικάσθη εις θάνατον και απηγχονίσθη προς παραδειγματισμόν».

«ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ» – ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΟΝ ΑΠΡΙΛΗ ΤΟΥ 1978

Τούτον τον Απρίλη του 2012 συμπληρώνονται 34 χρόνια απ' το ξεκίνημα της εφημερίδας μας. Ο τίτλος «Το Ζαγόρι μας» εμπεριέχει την συντακτική επιτροπή, τους συνεργάτες και τους αναγνώστες. Αυτά τα 34 χρόνια πιστεύω ότι αυτοί οι άζονες λειτούργησαν αρμονικά και παραγωγικά και τούτο προκύπτει και εκ του αποτελέσματος. Δεν είναι λίγα τα 34 χρόνια. Αν η εφημερίδα πέτυχε κάτι, αν πρόσφερε στην υπόθεση Ζαγόρι, αν επίλυσε προβλήματα, αν προώθησε θέματα, ας κρίνει καθένας μας. Η εφημερίδα κατέβηκε στη μάχη με μόνο όπλο την πένα. Ο λόγος και η πένα εκείνων των πρώτων επιφανών Ζαγορίσιων που ξεκίνησαν την έκδοση ήταν ισχυρά και πειστικά όπλα και κέρδισαν πολλές μάχες. Γι' αυτούς τους Ζαγορίσιους μαχητές γράφτηκαν πολλά στο παρελθόν και θα επανέλθουμε.

Σήμερα επιτρέψτε μου να φλυαρήσω για την εποχή του 1978 και για το ξεκίνημα τούτης της έκδοσης, κάνοντας μια απολογιστική αναδρομή. Είχαν περάσει τέσσερα χρόνια από την πτώση της απριλιανής χούντας και το Ζαγόρι βρισκόταν σε στάδιο παρακμής και ερήμωσης. Το κράτος είχε παραγκωνήσει τον τόπο μας. Πολλά τα προβλήματα και πολύ περισσότερες οι ανάγκες. Αναφέρω οδικό δίκτυο, ύδρευση, ηλεκτροδότηση, τηλεφωνία, ιατρική περίθαλψη κλπ. Απουσία του κράτους. Στο πρωτοσέλιδο του Απρίλη του 1978, πρώτο τεύχος, με τίτλο «ΕΛΠΙΔΟΦΟΡΟ ΞΕΚΙΝΗΜΑ» γράφτηκε: «Τα σοβαρότερα και πιο επείγοντα προβλήματα του Ζαγορίου είναι: το θέμα της ατομικής ιδιοκτησίας, το συγκοινωνιακό, η καλή εκμετάλλευση του δασικού πλούτου, η σωστή αξιοποίηση των φυσικών καλλονών (Βίκος, Αώος κλπ.), η διαχείριση των κληροδοτημάτων, οι ποικίλες μορφές ανάπτυξης τουριστικής κίνησης, η έρευνα του υπεδάφους, η περίωση και διατήρηση των στοιχείων του παλιού λαϊκού πολιτισμού κλπ.». Το Ζαγόρι δεν είχε ενιαία φωνή και συντονισμό. Οι πρόεδροι των χωριών ήταν ταγμένοι σε πολλές πλευρές. Άλλα προβλήματα το Ανατολικό Ζαγόρι κι άλλα το Κεντροδυτικό. Την έλλειψη συντονισμού και μιας δυνατής φωνής, αλλά και τον διάλογο, ήρθε να καλύψει «Το Ζαγόρι μας».

Αυτά τα 34 χρόνια οι σελίδες της εφημερίδας φιλοξένησαν πολλά ιστορικά στοιχεία του τόπου μας. Ιστορικά γεγονότα και ιστορικές προσωπικότητες. Αυτονομία και αυτοδιοίκηση του Ζαγορίου, αλλά

και ληστροικές επιδρομές και τουρκικές συμφορές. Αρχοντιά και φτώχεια. Κοινωνία ντόπια και κοινωνία της ξενιτιάς. Παγκόσμιοι και βαλκανικοί πόλεμοι και εμφύλιοι σπαραγμοί. Οι συνεργάτες μας δημοσίευσαν σωρεία παλαιογραφικών εγγράφων, όπως επιστολές, διαθήκες, προικοσύμφωνα κλπ. Το Ζαγόρι έχει πολλούς κώδικες και δημοσιεύτηκαν αρκετές ειδήσεις. Ήταν ζωντανός οργανισμός το Ζαγόρι κι έγραψε ιστορία, ενώ σήμερα βρίσκεται σε ετήσια νάρκη και ύπνωση.

Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ τίμησε την Ζαγορίσια γυναίκα (γιαγιά, μάνα, θυγατέρα, αδερφή, σύζυγο) με την ανέγερση αγάλματος στο Ροντοβάνι, δίνοντας έμφαση στη γυναίκα που κουβάλησε πυρομαχικά και πολεμοφόδια στις βουνοκορφές, στη μάχη κατά του φασισμού. Εξάλλου, μαζί με άλλους μαζικούς Ζαγορίσιους φορείς, τιμήθηκαν με τύμβο οι πεσόντες στη μάχη της Γκραμπάλας τον Νοέμβρη του 1940.

Εκεί που ο τόπος μας αστράφτει και φωτίζει διάπλατα είναι τα πεδία της λαογραφίας, της παράδοσης και του πολιτισμού. Λαμπρά δημοσιεύματα στις σελίδες της εφημερίδας μας. Από τη γέννηση ως το θάνατο κι απ' το πρωί ως το άλλο ξημέρωμα. Απ' το μαγειριό στη λόντζια και στα πεζούλια της οξωπορτας. Από το μεσοχώρι του χωριού ως τα μεσοχώρια των γειτονικών χωριών. Απ' το ξεπροβόδισμα κάθε χωριού ως το Κάιρο, την Σμύρνη, την Πόλη, την Οδησό, το Τούρνο Σεβερίν, την Πετρούπολη, την Νιζνα, την Βιέννη, την Φλωρεντία, την Βενετία, στα περάτα της γης. Καταγράφτηκαν το γέλιο κι ο σαρκασμός, η λύπη κι η συμπόνια, ο χορτάτος κι ο πεινασμένος, ο έρωτας κι η απογοήτευση, η χήρα κι ο καλοθελητής, η οξωπόρτα και η θυροπούλα, το πανηγύρι και το μεθύσι, οι ενδυμασίες και οι χοροί, τα οικόσιτα ζώα και τα χωράφια, τ' αμπέλια και ο τρύγος, τα δημόσια κτίρια και οι εκκλησίες, τα μοναστήρια και τα γεφύρια και άλλα ων ουκ έστι αριθμός.

Πολλά τα περιβαλλοντικά και οικολογικά θέματα. Προβάλλαμε τις προτάσεις αξιοποίησης του Βίκου, του Αώου, της Τύμνης, της Δρακόλιμνης, της Βάιας Κάλντα. Εναντιωθήκαμε στις διανοίξεις δρόμων στα βουνά μας και επισημάναμε την προστασία των δασών από πυρκαγιές. Δημοσιεύσαμε άρθρα για τα γεφύρια μας και την προστα-

σία τους. Οι συνεργάτες μας πρόβαλλαν τα διατηρητέα μνημεία μας και την εγκατάλειψή τους. Σχολιάστηκαν δυσμενώς οι ανεξέλεγκτες χωματερές σκουπιδιών και επαινέθηκε η συγκέντρωση και η αποκομιδή τους. Μεγάλη πληγή για τον τόπο μας το λαθραίο κυνήγι και η παράνομη υλοτομία. Τεράστιο πρόβλημα η εγκατάλειψη των καλλιεργειών που διατάραξε την ισορροπία της πανίδας και της χλωρίδας. Η μεγάλη κτηνοτροφία συρρικνώθηκε και η οικόιστη εξαφανίστηκε. Απ' τις σελίδες της εφημερίδας προτάθηκε στο κράτος η καθιέρωση χρήσεων γης για ν' αποφευχθεί η ανεξέλεγκτη δόμηση. Παράλληλα επισημάνθηκε και το θέμα της επέκτασης οικισμών.

Τα προβλήματα του Ζαγορίου είχαν αφενός γενικό χαρακτήρα που απαιτούσε συνολική αντιμετώπιση και αφετέρου τοπικό χαρακτήρα στα πλαίσια κάθε χωριού. Οι συνεργάτες με σαφήνεια έθεσαν τα προβλήματα αυτά και με ακρίβεια κατέθεσαν προτάσεις. Κέντρο των προτάσεων η ανάπτυξη του Ζαγορίου. Προγράμματα ανάπτυξης ελληνικά και ευρωπαϊκά. Δυστυχώς τα λεφτά των προγραμμάτων «μαζί τα φάγαμε». Ανάπτυξη δεν είδαμε εκτός από ξενοδοχεία, ξενώνες και ταβέρνες. Τα προγράμματα είχαν κι άλλες δράσεις, αλλά αυτές δεν προτιμήθηκαν. Κάτι λέγανε, για ηλιοτρόπια, για περιπατητικό τουρισμό και βάλε. Η ελεγχόμενη κυνηγετική περιοχή Ζαγορίου δεν ολοκληρώθηκε και δεν έγιναν καταφύγια θηραμάτων. Χύθηκε γι' αυτά πολύ μελάνι. Λέγανε ότι στο Ζαγόρι ταίριαζε ο αγροτουρισμός, αλλά δυστυχώς μιλούσαν με παπιούδες και γιαγιάδες. Το αυτό ισχύει και για την ίδρυση βιοτεχνιών. Γράφτηκαν κείμενα και για τους δασικούς συνεταιρισμούς, που δυστυχώς λειτούργησαν εσφαλμένα. Ούτε ένα φορτηγό, ούτε σύρτα, ούτε πριστήριο. Πολλά προγράμματα, πολλές προτάσεις. Λίγοι οι άνθρωποι που μείνανε στα χωριά. Το δημογραφικό ακολουθεί φθίνουσα πορεία. Η εφημερίδα υποστήριζε τη σύσταση Δήμου Ζαγορίου πριν τον «Καποδίστρια» και δικαιώθηκε με τον «Καλλικράτη». Οι αρθρογράφοι δεν ήταν προφήτες, ήταν ρεαλιστές. Φυσιολογικά απ' τις σελίδες της εφημερίδας πέρασαν γκρίνιες κι απογοητεύσεις. Καταγράφτηκαν πολλές και διαφορετικές γνώμες. Δυστυχώς, «στον τόπο τα βιολιά».

Με ιδιαίτερη προσοχή δημοσιεύτηκαν σε τούτες τις σελίδες νέα

απ' τα χωριά μας, ειδήσεις για τα κληροδοτήματα και δραστηριότητες συλλόγων. Η Ριζάρειος Εκκλησιαστική Σχολή, μετά από δικαστικό αγώνα, επιχορήγησε το Ζαγόρι και έρρευσε αρκετό χρήμα. Ο «χρυσός αιώνας» ήταν η προεδρία του Άγγελου Κίτσιου. Για κάποιες χρονιές λειτούργησε αποτελεσματικά και το Κέντρο Ερευνών Ζαγορίου με έδρα την Μπάγια. Οι δραστηριότητες του Πολιτιστικού Συνδέσμου Ζαγορίσιων Ιωαννίνων σχολιάστηκαν στις σελίδες τούτες και συνεχίζονται προσδευτικά αναβαθμισμένες. Με χαρά αντιμετωπίσαμε τις εκδόσεις νέων βιβλίων από Ζαγορίσιους συγγραφείς ή με θέμα Ζαγόριο και δημοσιεύτηκαν δεκάδες βιβλιοκριτικές και βιβλιοποιήση Ζαγορίσιων και ποίηση επίκαιρη. Στην εφημερίδα μας δημοσιεύτηκαν δεκάδες δημοτικά τραγούδια και πολλά σχολιασμένα. Τέλος, είναι γεγονός ότι μερικοί αναγνώστες διαβάζουν την εφημερίδα από το τέλος, αρχίζοντας από τα κοινωνικά και τις νεκρολογίες. Η εφημερίδα κατέστη ληξιαρχείο. Εξάλλου εκδόσαμε και δύο ευρετήρια ύλης, το πρώτο από το 1978 ως το 1992 και το δεύτερο από το 1993 ως το 2005. Το περιοδικό μας πέρασε στη βιβλιογραφία. Η συντακτική επιτροπή για τον συντονισμό και την έκδοση και οι συνεργάτες-αρθρογράφοι με τα κείμενά τους ας αισθάνονται ικανοποίηση για την μέχρι σήμερα προσφορά τους.

Η Ιστορική και Λαογραφική Εταιρεία Ζαγορίου με το περιοδικό «Το Ζαγόρι μας» συνεχίζει τη δράση της. Η ροή των προσώπων συνεχίζεται, η ζωή στο Ζαγόρι τρέχει κι αν το Ζαγόρι πέθανε, Ζήτη το Ζαγόρι, κατά την αγγλική ρήση.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ

Επιστροφή στη γη ναι. Αλλά πώς;

Του Βασίλη Τζιόβα

τα πάσης φύσεως εμπόδια που συναντούσε. Μετά ένα-δυο χρόνια, αν θυμάμαι καλά, μας επισκέφθηκε πάλι, αλλά τώρα για να μας αποχαιρετήσει. Όπως μας είπε, δεν βρήκε στήριξη από πουθενά στην προσπάθειά του, παρά μόνο εμπόδια

Κάποιοι, μεταπολεμικά πίστεψαν (κι έκαναν και τον κόσμο να το πιστέψει), πως είναι πιο εύκολο και συμφέρον να καταναλώνεις τα προϊόντα των άλλων παρά να παράγεις ο ίδιος. Λάθη και επιλογές που πάντα πληρώνονται ακριβά,

Αγούρης Στυλιανίδης, «Θερισμός», 1935

γραφειοκρατικά, αδιαφορία και έλλειψη κατανόησης για τα προβλήματά του. Γι' αυτό είπα, ότι η τάση αυτή της επιστροφής στην ύπαιθρο και μάλιστα 1,5 εκατομμυρίου νέων DESPERADOS, αν δεν στηριχθεί και καθοδηγηθεί σωστά θα μείνει απλώς τάση.

Αυτή η τάση επιστροφής, μου θυμίζει μια άλλη, εκείνη του τρομερού κατοχικού χειμώνα 1941-42, που η πείνα θέριζε την Αθήνα κι όλες τις μεγάλες πόλεις. Γέμισαν τα χωριά από ξενιτεμένους νέους. Στο χωριό μου γύρισαν πάνω από πενήντα. Τότε όμως βρήκαν τα χωριά τους ζωντανά, ακμαία και παραγωγικά, που εύκολα τους αγκάλιασαν και τους ενσωμάτωσαν και τους χόρτασαν και ψωμί. Σήμερα στα ξεκληρισμένα χωριά μας ποιος να τους υποδεχθεί, ποιος να τους βοηθήσει;

Όμως η γη, τα χωράφια, το μαντρί, το χωριό, στάθηκαν πάντα τα σωτήρια στηρίγματα στις δύσκολες στιγμές όλων των λαών.

όπως ακριβώς γίνεται σήμερα στον τόπο μας.

Το λέει κι ο Λιβανέζος συγγραφέας Χαλίλ Γκιμπράν εύστοχα στους παρακάτω στίχους:

**«Το Έθνος να λυπάστε αν φορεί ένδυμα που δεν ύφανε
Ψωμί αν τρώει αλλά όχι απ' τη σοδειά του
Κρασί αν πίνει αλλά όχι απ' το πατήνηρι του
Το Έθνος να λυπάστε που δεν υψώνει τη φωνή,
παρά μονάχα στην πομπή της κηδείας**

**.....
Το Έθνος να λυπάστε που έχει σσφούς
από χρόνια δουδαμένους».**

Ένας άλλος, ο Ιταλός σκηνοθέτης ERMANNOLMI, σε πρόσφατη συνέντευξη στο έγκυρο Ιταλικό εβδομαδιαίο περιοδικό ΕΣΠΡΕΣΟ (6/10/11), ζητάει συγγνώμη, γιατί στην περίφημη ταινία του «Το δένδρο με τα τσάκαρα», υποστήριζε πως η αγρο-

τική εποχή και κουλτούρα τέλειωσε αμετάκλητα.

Συγκεκριμένα λέει:

«Ήμουν πεπεισμένος, ότι η βιομηχανική κοινωνία, θα μπορούσε να παντρευτεί με την αγροτική κουλτούρα. Όχι μόνο δεν έγινε κάτι τέτοιο, αλλά ο βιομηχανικός πολιτισμός τέλειωσε κακήν κακώς. Η μόνη ελπίδα για το μέλλον είναι η επιστροφή στη γη και στη χιλιόχρονη εμπειρία των χωρικών μας, γιατί ο μόνος αληθινός πολιτισμός είναι ο αγροτικός πολιτισμός. Σήμερα, αν έπρεπε να μπω στην περιπέτεια να γυρίσω ένα νέο έργο, θα ξεκινούσα πάλι από εκείνα που είναι η κόρα της γης, που παράγει το ψωμί μας».

Υ.Γ. (ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑ):

Το παραπάνω κείμενο, δημοσιεύτηκε στον «Πρωινό Λόγο» Ιωαννίνων την 31/3/2012.

Σκεφθήκαμε πολύ, αν έπρεπε να το αναδημοσιεύσουμε στο περιοδικό μας, αφού το πρόβλημα της αγροτικής ανάπτυξης, για πολλά χρόνια τώρα στάθηκε για μας ο κύριος στόχος των προτάσεων και των προβληματισμών μας για το Ζαγόρι, αλλά και γενικότερα, σε σημείο να χαρακτηριζόμαστε αιθεροβάμονες νοσταλγοί, υποστηρίζοντας ανέφικτα πράγματα.

Τώρα που όλοι, μέσα στη λαίλαπα της κρίσης και της ανεργίας, ανακαλύπτουν τα χωριά και την επαρχία και βλέπουν την επιστροφή στη γη σαν την μόνη ελπίδα και προοπτική ανάπτυξης, ανθρώπινο είναι να αισθανόμαστε τουλάχιστον δικαιωμένοι. Μόνο που τώρα ίσως να είναι λίγο «αργά για δάκρυα» και η επιστροφή δεν θάναι καθόλου εύκολη, στην κατάσταση εγκατάλειψης που βρίσκεται η επαρχία.

Γι' αυτό σ' αυτούς που τη σκέπτονται, τους λέμε, μαζί με τον ποιητή (Μιχάλη Κατσάρο):

«Μην αμελήσετε να πάρετε μαζί σας νερό, το μέλλον έχει πολύ ξηρασία».

Ένα απροσδόκητο γλέντι πάνω στα βουνά

Κάθε καλοκαίρι περνούσαν στο βουνό που είναι ανάμεσα στη Μυρτούσα και στη Λεκάνη, στα βουνά της Καβάλας, νομάδες κτηνοτρόφοι Σαρακατσάνοι.

Τέλος Ιουνίου λοιπόν γνώρισα μια οικογένεια Σαρακατσανών, την οικογένεια του Μπάγκα, έτσι νομίζω τους λέγαν.

Κάναμε παρέα και στο χωριό και πολλές φορές κουβεντιάζαμε για τη ζωή των Σαρακατσανών. Είπαμε για τους Σαρακατσάνους της Θράκης, της Μακεδονίας και της Ηπείρου. Γίναμε φίλοι.

Τον Οκτώβριο λοιπόν που κατεβαίναμε για τα χειμαδιά με κάλεσαν στις καλύβες τους. Δεν μου είπαν τι με θέλουν, θα σου κάνουμε μια έκπληξη δάσκαλε. Ανεβήκαμε μαζί στο βουνό από ένα μονοπάτι. Αυτό που αντίκρισα ήταν μια πολύ ευχάριστη έκπληξη.

Έξω από τις καλύβες, σε ένα πλάτωμα είχαν ανάψει φωτιά και πάνω στη σούβλα ήταν ένα βετούλι και ένα αρνί το είχαν κομματιασμένο μέσα σε ένα ταψί.

Είχαν στρώσει κλαδιά από ελάτια και κάθονταν γύρω όλη η οικογένεια, ο παππούς, η γιαγιά, τα εγγόνια. Έκοψε ο πατέρας με μια μεγάλη χαντζάρα το ψητό και το μοίρασε σε όλους. Το έβαλε πάνω σε πλατανόφυλλα. Ένα μεγάλο κομμάτι έδωσαν και σε μένα. Ο καθένας έπαιρνε από ένα κοφίδι και το έτρωγε. Πρώτα έδωσε στους άντρες το παγούρι με το στενό λαιμό, την τσίτσα όπως την λέγαν και ο καθένας πίνοντας εύχονταν καλό χειμώνα. Νάναι γερά τα ζωντανά τους και η νέα χρονιά να φέρει αρνιά, κασίκια, αγόρια, κορίτσια κι ούλα τα καλά.

Μετά την τσίτσα άρχισε να γυρίζει η τσότρα με το γλυκό

και το μπρούσκο κρασί. Πρώτα την δώσαν στο δάσκαλο κι εγώ τους ευχήθηκα καλό χειμώνα και όλα τα καλά. Να ξανανέβουν στα βουνά με χαρά και υγεία την άνοιξη και με όλο το βιος τους γερό. Και πάντα να κάνουν τέτοια ωραία γλέντια.

Ξεκοκαλίσαμε το αρνί, η τσότρα συνέχισε γύριζε. Η τσίτσα πήγαινε από στόμα σε στόμα σε όσους προτιμούσαν το ρακί. Κάναμε καλά το κεφάλι και αρχίσαμε τα τραγούδια. Πρώτα ξεκίνησε ο παππούς:

*Μη με κοιτάς που γέρασα
κι ασπρίσαν τα μαλλιά μου....*

Ο Μήτρος και ο Στάθης τραγουδούσαν πολύ ωραία. Πήρε φωτιά όλη η παρέα. Εγώ τα ξέρω από το χωριό μου όλα τα τραγούδια τους και τους ακολουθώ. Άλλα τα λεν μακρόσυρτα και άλλα χαρούμενα και ζωηρά. Σαν έφτασε το κέφι εκεί που έπρεπε ο Στάθης σηκώθηκε πρώτος και ξεκίνησε το χορό. Χόρεψε μπροστά και ο παππούς, δεν ήξερε ο καημένος χορό, όμως χόρεψε για να μας ευχαριστήσει:

*Οι Βλάχοι κάνουν μια χαρά
παντρεύουν τη Λάμπρω...*

Μετά βάλαν και μένα μπροστά και χόρεψα αρκετούς χορούς, δεν χρειάζεται να πω βέβαια ότι τα τραγούδια τα λέγαν με το στόμα. Άρχισε το κεφάλι να φουντώνει. Πέρασε η ώρα, άρχισε ψύχρα, το κέφι όμως μεγάλωνε.

Το κατάλαβε ο Δημητρός ότι κρύωνα, πήγε μέσα στην καλύβα και έφερε μερικές κάπες, έφερε και μια για μένα. Τα ψητά άρχισαν να τελειώνουν το κρασί και το τσίπουρο να τελειώνει.

Τέτοιο ψητό δεν είχα φάει στη ζωή μου ούτε είχα πιει τέτοιο κρασί, εκείνο όμως που ήταν αξέχαστο ήταν το περιβάλλον, να τραγουδάς δίπλα στη φωτιά τυλιγμένος με την κάπα και με μια τσότρα στο χέρι και με μια τόσο ωραία παρέα.

Με το χορό και το τραγούδι ούτε κατάλαβα πότε πέρασε η ώρα και πότε βγήκε ο ήλιος στα βουνά της Ξάνθης. Ούτε κατάλαβα πως με πήγαν στο χωριό, αγκαζέ, ο Δήμος και ο Στάθης. Ξάπλωσα στο κρεβάτι στο σχολείο και ξύπνησα το απόγευμα. Δεν ήθελα να ξυπνήσω γιατί έβλεπα ένα ωραίο όνειρο.

Έβλεπα ότι ήμουνά πάνω στα βουνά της Λεκάνης κάτω από ένα πεύκο, τυλιγμένος με μια κάπα και μπροστά μου μια αναμμένη φωτιά και με μια τσίτσα και μια τσότρα στο χέρι, γύρω οι τσομπάνηδες, ο Μήτρος να μοιράζει το αρνί και το κοκορέτσι, η τσότρα και η τσίτσα να γυρίζουν και να χορεύουμε και να τραγουδούμε ως το πρωί.

Δεν ήθελα να ανοίξω τα μάτια μου για να μην χάσω την μόνη καλή στιγμή που έζησα στη Μυρτούσα της Ξάνθης. Και μου ήρθαν στο μυαλό κάποιοι παλιοί στίχοι του Μιλτιάδη Μαλακάση:

*.....
και πάν' σε πλατανόφυλλα
το κοκορέτσι το ζεστό
και το κρασί τ' Αηλιώτικο*

*Να μου κρατάνε το χορό
βλαχούλες και βλαχόπουλα
κι εκεί που σιέμαι και λιγώ
και στρίβω και νυχοπαί
να μου φωνάζουν όπουλα*

*Αχ πως χτυπά καμιά φορά
τούτ' η καρδιά κι αναφτερά,
τώρα στα γεροντάματα,
σαν νάμαι νιος και χαιρούμε
φεγγάρι μέρα αστροφεγγιά
νύχτες γλυκοχαράματα.*

ΓΙΑΝΝΗΣ ΒΑΚΑΜΗΣ

Αριστούλας Στεργίου-Μυλωνάκη

Τέσσερα έως δεκαεπτά

από διαφορετικές γενιές, χωρίς να σκαλίζονται αμαρτωλά πεπραγμένα. Άνθρωποι διθλικοί, εργατικοί, αρχοντοκαμωμένοι και αφυδατωμένοι αναδύονται από τη μνήμη και κινούνται στους ρυθμούς του χωριού και της χώρας».

Εξάλλου στο οπισθόφυλλο, σε τρίτο πρόσωπο γράφεται: «Το διθλί αυτό δεν είναι απλά μια ιστορία, είναι μια ελεγεία για έναν κόσμο που έφυγε ανεπιστρεπτί. Ένας ύμνος στους συντοπίτες της και στη γη της Ηπείρου, που κλαίει με τα τραγούδια της τον ξενιτεμό των παιδιών της».

Στο πρώτο κεφάλαιο με τίτλο «Τέσσερα έως δεκαεπτά» καταγράφει τις παιδικές αναμνήσεις της δεκαετίας 1940-1950.

Το δεύτερο κεφάλαιο έχει τίτλο «Γιορτές» και υπότιτλο «Νοσταλγικές εικόνες». Περιγράφει με παραστατικότητα τις γιορτές στο χωριό, τα πανηγύρια, τους γάμους κλπ. και παραθέτει πλούσιο λαογραφικό υλικό.

Το τρίτο κεφάλαιο έχει τίτλο «Οικογένεια» και υπότιτλο «Από

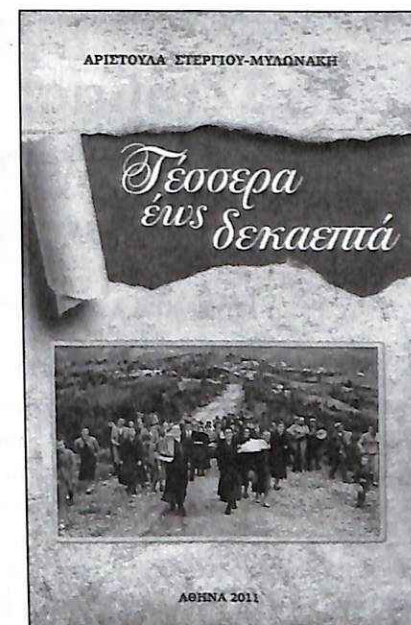
πού κρατάει η σκούφια μου». Σκιαγραφεί με σεβασμό και αγάπη γιαγιάδες, γονείς και λοιπούς συγγενείς.

Το τέταρτο κεφάλαιο έχει τίτλο «Αντάρτες». Πρόκειται για τραυματικές εμπειρίες των παιδικών χρόνων σε εκείνους τους χαλεπούς καιρούς.

Στο πέμπτο κεφάλαιο με τίτλο «Επιστροφή στο χωριό» καταγράφονται τα τελευταία χρόνια της δεκαετίας. Βρήκανε «καβουρδισμένη γη». Το τουφεκίδι συνεχίστηκε αδερφικό.

Στο έκτο και τελευταίο κεφάλαιο με τίτλο «Αθήνα», το παιδάκι απ' τον Άγιο Μηνά γίνεται έφηβη, γίνεται γυναίκα και δημιουργεί ευτυχισμένη οικογένεια.

Το βιβλίο είναι πλούσιο σε φωτογραφικό υλικό. Αγαπημένα πρόσωπα, ευτυχισμένες στιγμές, εκδρομές, πανηγύρια κλπ. Το πόνημα κλείνει με τέσσερες σελίδες ποίηση. Στο πρώτο στιχούργημα με τίτλο «Στο χωριό μου», η κ. Τούλα υμνεί το χωριό της κι η αγάπη της φτάνει «ως τον ουρανό». Στο δεύτερο με τίτλο «Το πατρικό μου σπίτι» η κ. Αριστούλα γίνεται παιδούλα, γυρίζει στο

οπίτι του χωριού, στο μεσοχώρι, στα σοκάκια, στο ποτάμι. Ζει ένα όνειρο και ακούει μια φωνή να λέει:

«Μονάχα να παρακαλείς, κάνε ευχή μεγάλη, τα όσα ονειρευτήκες να ζωντανέψουν πάλι».

Μέσα απ' τις σελίδες του βιβλίου εμείς οι παλιότεροι γυρίσαμε πίσω στην κοινωνία του χωριού μας, νοιώσαμε παιδιά, νοιώσαμε ευτυχισμένοι, ζήσαμε ένα όνειρο. Ευχόμαστε, όπως και η κ. Αριστούλα, τα όσα ονειρευτήκαμε να ζωντανέψουν πάλι.

Απόστολος Ντιναλέξης

Ευάγγελος Β. Γιαννακός

«Στα σαρακατσάνικα κονάκια εκείνα τα χρόνια...»

στα κονάκια, τα ζώα, οι καθημερινές συνήθειες στα κονάκια, ο σεβασμός προς τη φύση και τα όντα της, η αντιμετώπισή τους από κρατικούς λειτουργούς και τους ντόπιους, είναι τα θέματα που σε ενόητες παρουσιάζονται στο βιβλίο ταυτόχρονα με αντίστοιχο και εξαιρετικό φωτογραφικό υλικό από το προσωπικό αρχείο του συγγραφέα.

Πολλές από τις παραγράφους γράφονται στο γλωσσικό ιδίωμα των σαρακατσανών και τότε το θέμα γίνεται ακόμη πιο οικείο και ζωντανό για όσους γνωρίζουμε πρόσωπα και πράγματα του χώρου και του αντικειμένου.

Πιστεύω ότι το βιβλίο πέρα από την γνησιότητα με την οποία γράφτηκε και γι' αυτό αξίζει να διαβαστεί, είναι και καλαίσθητο γεγονός που επισημάνθηκε, κατά την παρουσίαση, τόσο από την κόρη του Μαρίας υπό την συγκινησιακή της φρόνηση, όσο και από τους άλλους δύο συνπαρουσιαστές τον αντιπρύτανη κ. Γ. Καψάλη και τον ομότιμο καθηγητή κ. Ν. Ψημίνο.

Πιστεύω ότι ο συγγραφέας έδωσε ένα βιβλίο που, πέρα από την προσωπική-βιωματική του κατάθεση, μπορεί να αποτελέσει πηγή για συναφείς μελέτες λαογραφικού και εθνομολογικού περιεχομένου αλλά και μια παρακαταθήκη γι' αυτό το δυναμικό πληθυσμιακό στοιχείο του οποίου μέλη άλλα εν ζωή, άλλα ίσως όχι, γλαφυρά αναφέρονται και σκιαγραφούνται μέσα στις σελίδες του.

Κατερίνα Ζαρίδη

Ο ΜΥΘΟΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΠΛΑΝΩΜΕΝΟΥ ΙΟΥΔΑΙΟΥ

Ένας πολύ διαδεδομένος, αλλά και μυστηριώδης μύθος, που σχετίζεται με το Πάσχα είναι ο μύθος του «Περιπλανώμενου Ιουδαίου». Η προέλευσή του βέβαια δεν είναι ακριβώς γνωστή. Ο μύθος ίσως να είναι εμπνευσμένος από το βιβλίο της Γένεσης της Παλαιάς Διαθήκης, όταν ο Θεός καταδίκασε τον Κάιν σε εξορία νομαδικής ζωής μακριά από την περιοχή του, προστατεύοντάς τον όμως από το θάνατο.

Κατά μια άλλη εκδοχή, που ήταν διαδεδομένη κυρίως την εποχή του Μεσαίωνα, ο «Περιπλανώμενος Ιουδαίος» ήταν ο αγαπητός μαθητής του Ιησού, που θα ζούσε χωρίς να πεθάνει μέχρι την έλευση της Δευτέρας Παρουσίας.

Η επικρατέστερη όμως εκδοχή, που σχετίζεται με το Πάσχα, είναι ότι ο «Περιπλανώμενος Ιουδαίος» ήταν ο Καρθάφιλος, ένας Εβραίος τσαγκάρης. Ο Καρθάφιλος είχε αποπάρει τον Ιησού, όταν αυτός κουρασμένος από το βάρος του σταυρού που κουβαλούσε στους ώμους του, σταμάτησε για μια στιγμή και τότε τον χτύπησε και του είπε: «Πήγαινε πιο γρήγορα Ιησού! Συνέχισε το δρόμο σου! Γιατί χασομεράς;». Ο Χριστός τότε με ήρεμο τόνο του απάντησε: «Εγώ θα σταθώ και θα ξεκουραστώ, αλλά εσύ θα συνεχίσεις μέχρι την δεύτερα παρουσία».

Εμπνευσμένος από αυτόν τον μύθο, ένας Γάλλος συγγραφέας, ο Ευγένιος Σύης έγραψε ένα μυθιστόρημα με τον τίτλο «Περιπλανώμενος Ιουδαίος» (1844-1845).

Με το πέρασμα των χρόνων η φράση «Περιπλανώμενος Ιουδαίος» απέκτησε αλληγορική σημασία και σημαίνει τον άνθρωπο που περιπλανιέται διαρκώς και ταλαιπωρείται χωρίς να έχει βρει στη ζωή του αυτό που αναζητά.

Με αφορμή, λοιπόν, το Πάσχα και αυτόν τον μύθο ας προσπαθήσουμε όλοι μας να ορίσουμε τι είναι αυτό που ψάχνουμε στη ζωή μας και ας επιδιώξουμε την πραγματοποίησή του...

ΤΖΑΜΠΟΥΡΑ ΧΑΡΑ

Ογκώδες το συγγραφικό του έργο

Π. Τζιόβας: Ο ιστοριοδίφης που έβγαλε χωριά από την αφάνεια

Τιμήθηκε στην Αθήνα, από την Ένωση Ελλήνων Λογοτεχνών

Του ΜΠΑΜΠΗ ΑΡΤΙΝΟΥ

Δεν είναι καθόλου υπερβολή η απόδοση στον Πάνο Τζιόβα του τίτλου του πιο πολυγραφότατου σύγχρονου συγγραφέα-ιστοριοδίφης της Ηπείρου και ιδιαίτερας του Νομού των Ιωαννίνων.

Αλλωστε, ο τίτλος του αποδόθηκε από το λογιότατο καθηγητή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων κ. **Μιχάλη Κορδώση**, πλέον αρμόδιο να κρίνει το έργο του, το οποίο και παρουσίασε κατά τη διάρκεια ειδικής εκδήλωσης που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα, στην αίθουσα «Μιχαήλας Αβέρωφ», από την Ένωση Ελλήνων Λογοτεχνών.

Ένα έργο πλούσιο σε στοιχεία και ογκώδες, μέσα από το οποίο δεκάδες οικισμοί και κοινότητες του Νομού Ιωαννίνων, και της πρωτεύουσάς του, βγήκαν από την αφάνεια χάρη στις ιστοριοδικές έρευνες του Π. Τζιόβα. Ο οποίος με πολύ υπομονή και επιμονή, κόπο, χρόνο και θέληση έσκυψε πάνω από χιλιάδες σελίδες καταχωνιασμένου αρχειακού υλικού και έδωσε ιστορία και ταυτότητα σε πολλούς αρχαίους, μεσαιωνικούς και νεότερους οικισμούς.

Κάνοντας σωστή χρήση της υπάρχουσας βιβλιογραφίας, εκμεταλλεύτηκε ανέκδοτες πηγές, έγγραφα, κατάρτιχα, αλληλογραφία και διασταυρωμένες μαρτυρίες έγραψε τις μονογραφίες οικισμών και κοινοτήτων από την αρχαιότητα έως τις μέρες μας. Με αντικειμενικότητα και σαφήνεια εντόπισε, μελέτησε και δημοσίευσε αυτούσιο ή περιληπτικά σπάνιο

και ανέκδοτο αρχειακό υλικό. Αρχειακό υλικό, δυο λέξεις που αποτελούν τη βάση και την εγκυρότητα των εργασιών του πολυγραφότατου μελετητή.

Σημαντικά έργα του είναι, χωρίς να υπολείπονται τα άλλα, τα βιβλία του για το Γερβασίο Ωρολογιά, μητροπολίτη Κορυτσάς Βορείου Ηπείρου και η ιστορική αποκατάσταση του Πήλιου Γούση, που σκοπιμότητες τον αμαύρωσαν με την «ρετσίνα» του προδότη. Εξίσου σημαντικό είναι και το ποιητικό έργο του Π. Τζιόβα, ο οποίος «... σ' ένα κλίμα χλωπιμένο από θαμνή μελαγχολία και φωτισμένο από εαρινό δειλινό φως, δίνει μια καθαρή ποίηση λυρικής αίσθησης», όπως σημειώνεται στην «Ηπειρωτική Εστία».

Ανεκτίμητη η συγγραφική προσφορά του Γιαννιώτη δημιουργού, αφού αναδεικνύει ανέκδοτο αρχειακό υλικό σώζοντας το περιεχόμενο του από τη φυσική φθορά του χρόνου και βγάζει από την αφάνεια συνοικισμούς, ιστοριογραφώντας την άγνωστη πορεία τους στο διάβα των αιώνων. Πορεία άγνωστη εν πολλοίς μέχρι την ανάδειξή της από την ερευνητική-διοικητική μελέτη και καταγραφή από τον Π. Τζιόβα. Τα βιβλία του χρήσιμο εργαλείο για όσους μελλοντικούς ερευνητές ήθελαν ασχοληθούν με το χώρο της Ηπείρου.

Αγαπητέ Πάνο, η Ήπειρος και οι Γιαννιώτες σ' ευχαριστούν, σε συγχαίρουν και σ' ευγνωμονούν για τα όσα πολλά και χρήσιμα τους έδωσες και τους δίνεις.

(ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦ. «ΠΡΩΙΝΟΣ ΛΟΓΟΣ» 3 ΑΠΡ. 2012)

Ο Πάνος Τζιόβας

Γεννήθηκε στους Μελλιγούς Ιωαννίνων και σταδιοδρόμησε στον ΟΤΕ. Πρωτοεμφανίστηκε στα γράμματα το 1979 και διακρίθηκε ως ιστοριογράφος και ερευνητής ιστορικών θεμάτων. Συνεργάστηκε με τα περιοδικά «Ηπειρωτική Εστία», «Ηπειρωτικά Χρονικά», «Ηπειρωτικά Γράμματα», «Ιστοριογεωγραφικά», Γιαννιώτικο Τύπο και με το Ίδρυμα Βορειοηπειρωτικών Ερευνών που εξέδωσε το πρωτόλειο σύγγραμμά του «Γερβασίος Ωρολογιάς, μητροπολίτης Κορυτσάς Βορείου Ηπείρου (Ιωάννινα 1980).

Ίδρυτικό μέλος της Εταιρείας Ηπειρωτών Λογοτεχνών και Συγγραφέων και

της Ηπειρωτικής Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών, στην οποία έχει διατελέσει κατ'επανάληψη μέλος του διοικητικού συμβουλίου της.

Πολλά άρθρα του δημοσιεύθηκαν στο «Ηπειρωτικό Ημερολόγιο» και στις ημερήσιες εφημερίδες των Ιωαννίνων «Ηπειρος» και «Νέοι Αγώνες».

Συνεργάστηκε με τις κοινότητες Δολιανών, Πολυδώρου και Συρράκου και τους Δήμους Δωδώνης, Μολοσσών και Ευρυμενών. Για την μεγάλη προσφορά του στην ιστορία της Ηπείρου τιμήθηκε από την Πανελλήνια Ένωση Εργαζομένων Ο.Τ.Ε., το Πολιτιστικό Κέντρο Ο.Τ.Ε. Ιωαννίνων, τη διευρυμένη κοινότητα Σουλίου, το Δήμο Δωδώνης, τον Πολιτιστικό Σύλλογο Γρανίτσας Ιωαννίνων, την Ένωση Ελλήνων Λογοτεχνών και άλλους δήμους, κοινότητες και συλλόγους των Ιωαννίνων και της Ηπείρου.

Γλέντησαν και φέτος με την ψυχή τους οι Πανωσουδενιώτες στην κοπή της πίτας

Ελένης Οικονομίδου-Δούβλη

Τα τελευταία χρόνια ο σύλλογος των Πανωσουδενιωτών κόβει την πρωτοχρονιάτικη πίτα του στην αίθουσα της Λαμπριαδείου Οικοκυρικής Σχολής. Έτσι και φέτος. Ο βαρύς χειμώνας, το χιόνι και το τσουχτερό κρύο δεν εμπόδισαν τους χωριανούς να μαζευτούν. Τους καρτερούσαν στρωμένα τα τραπέζια και στη μέση η θέση για τα βιολιά. Η παρέα του Μπραχόπουλου δεν άργησε να φανεί. Χρόνια τώρα είναι δίπλα σ' όλες τις εκδηλώσεις. Ο Παπα-Παύλος ευλόγησε και έκψοε την πίτα, κι ενώ τα «βιολιά» άρχισαν να παίζουν, καλομαγειρεμένο φαγητό και άφθονο κρασί έφτασε στα τραπέζια. Λίγο το κλαρίνο, λίγο το κρασί δεν άργησε να στηθεί κι ο χορός κι απ' τις γυναίκες πρώτα.

Ακούστηκαν παλιά Ζαγορίσια τραγούδια που σκόρπισαν τον ενθουσιασμό.

Οι νέοι συνέχισαν, όπως πάντα, ως το πρωί.

Καλή χρονιά.

Παράλληλα κυκλοφόρησε και το ημερολόγιο του συλλόγου Πανωσουδενιωτών για το 2012.

«Μέσα απ' τις αυλόπορτες» είναι ο τίτλος του. Ύστερα από το πολύ ιδιαίτερο ημερολόγιο του 2010 με τις εξώπορτες των Σουδενών, επανέρχεται φέτος με φωτογραφίες μέσα από τις αυλόπορτες των σπιτιών. Η ευαισθητή φωτογράφος με το μεράκι για κάθε τι το Ζαγορίσιο αποτυπώνει με το φακό της τις αυλόπορτες κάνοντας ένα βήμα μέσα από το κατώφλι της οξώπορτας προς τα άδυτα του Ζαγορίσιου σπιτιού.

Περιποιημένες «οι πόρτες» όπως τις λέμε στο Ζαγόρι, καλοπλாகισμένες με ορθογώνια καπάκια βαλμένα με μεράκι, σε καλοδέχονται.

Περιποιημένες και πεντακάθαρες, πρώτη εντύπωση του Ζαγορίσιου σπιτιού – σε προτεοιμάζουν. Γραμμένα καλντερίμια, περίτεχνα σ' οδηγούν ως τη σαλόπορτα.

Εκεί κι η στέρνα καλοφτιαγμένη απαραίτητη στο Σουδενιώτικο σπίτι, αλλά κι η κληματαριά που χαρίζει τον ίσκιο της το καλοκαίρι.

Κι ακόμα ολόγυρα τα πεζούλια για τους σπικτικούς και τους μουσαφίριους για δροσιά, ξεκούραση και κουβέντα.

Ολάνθιστες οι πόρτες, τριανταφυλιές, πικροδάφνες, γαρουφαλιές, μολόχες σμίγουν τις μυρωδιές τους με του βασιλικού και της λεβάντας.

Αποτυπώσεις χώρων πολύτιμες που έτσι διασώζονταν στη μνήμη. Φωτογραφίες ολοζώντανες, μάρτυρες αδιάψευστοι στο πέρασμα του πετροκαταλύτη χρόνου και της αλλοίωσης που παραμονεύει.

Το ημερολόγιο είναι ένα κειμήλιο, ένα δώρο σε κάθε Σουδενιώτη αλλά και Ζαγορίσιο.

Κι αξίζουν συγχαρητήρια στην ευαίσθητη δημιουργό και το σύλλογο Πανωσουδενιωτών.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΚΑΤΣΑΝΤΩΝΗ...

Η Μούσα ύμνησε με πολλά συγκινητικά τραγούδια τον θρυλικό ήρωα Κατσαντώνη (1775; – Ιωάννινα 1808). Καταγόταν από το Πετροβούνι της Ηπείρου από σαρακατσάνικη οικογένεια και το πραγματικό του όνομα ήταν Αντώνης Μακρυγιάννης. Πήρε αυτό το παρατσούκλι από την παράκληση της μάνας του να μην πάει στα βουνά ως αρματολός και του έλεγε συνέχεια «*Κάτσε Αντώνη, κάτσε Αντώνη*». Πριν ξεκινήσει την επαναστατική του δράση ήταν βοσκός στο κοπάδι του πατέρα του και είχε γυρίσει όλα τα βουνά των **Αγράφων**, γι' αυτό και ήξερε τόσο καλά αυτά τα μέρη. Σύμφωνα με ορισμένες πηγές παντρεύτηκε μια τσελιγκοπούλα που ονομαζόταν Αγγελική Δράκου και έκανε μαζί της έναν γιο, τον Αλέξανδρο, αλλά οι πληροφορίες για αυτούς είναι λιγοστές και δεν έχουν εξακριβωθεί.

Η οικογένεια του Κατσαντώνη κατηγορήθηκε, κατά κάποιους άδικα, στον **Αλή πασά** των Ιωαννίνων, για συστηματική ζωοκλοπή στην ευρύτερη περιοχή. Τότε ο Αλή πασάς συνέλαβε τον Κατσαντώνη και τον πατέρα του και τους φυλάκισε στα Γιάννενα. Για την απελευθέρωσή τους απαίτησε ένα μεγάλο χρηματικό ποσό, το οποίο και πήρε τελικά.

Αφού έχασε τους δικούς του και την περιουσία του, εξαιτίας του Αλή πασά των Ιωαννίνων, ο Κατσαντώνης έγινε κλέφτης στα βουνά και άρχισε να τρομοκρατεί την επικράτειά του. Έδρασε όμως στην ευρύτερη περιοχή των Αγράφων.

Ο Κατσαντώνης νίκησε πολλές φορές τον στρατό του Αλή πασά και πήρε εκδίκηση με σκληρό τρόπο. Αρρώστησε όμως από ευλογιά και εντελώς εξαντλημένος αποσύρθηκε σε μια σπηλιά στο βουνό «Μονα-

στηράκι» των Αγράφων, σε μια άγρια και δυσπρόσιτη περιοχή. Τον περιποιούνταν ο γιατρός του και για την ασφάλειά του είχε πέντε κλέφτες. Τη διοίκηση του «στρατού» του ανέλαβε ο αδερφός του Κώστας Λεπενιώτης. Μόνο ένας βοσκός γνώριζε τη θέση του σπηλαιού και τους τροφοδοτούσε. Εκεί τον βρήκαν οι απεσταλμένοι του Αλή πασά, ύστερα από προδοσία (ο προδότης δεν έγινε γνωστός, άλλοι πιστεύουν πως τον πρόδωσε κάποιος Γκούρλιας, άλλοι ένας καλόγερος, άλλοι μια γριά που πούλαγε βότανα και μαγγανείες και άλλοι, τέλος, πιστεύουν πως τον πρόδωσε παρά τη θέλησή του, ύστερα από βασανιστήρια, ένας φίλος του που ονομαζόταν Σιούρτας), τον συνέλαβαν και τον οδήγησαν στα Γιάννενα.

Ο Αλή πασάς δέχθηκε αρχικά με ευγένεια τον Κατσαντώνη τάζοντας του ακόμα και πατρική στοργή, αν δεχόταν να του φανερώσει πού ήταν κρυμμένοι οι περιβόητοι θησαυροί, που λέγονταν πως είχε από τις πολυάριθμες λαφυραγωγίες και ληστείες του, και δεν βρέθηκαν στο σπήλαιο. Ο Κατσαντώνης όμως περήφανα δεν του απάντησε και ο Αλή πασάς διέταξε το μαρτυρικό θάνατό του διά της συντριβής των οστών, κάτω από τον ιστορικό πλάτανο των Ιωαννίνων. Η παράδοση θέλει τον Κατσαντώνη, κατά τη διάρκεια του μαρτυρίου του να τραγουδά περήφανα, ώστε να μη δείχνει τον πόνο του...

Η ιστορία του Κατσαντώνη συγκίνησε βαθιά τον ελληνικό λαό και πέρασε στην ηρωική, κλέφτικη ποίηση, καθώς και στο ρεπερτόριο του λαϊκού θεάτρου του Καρνακιόζη.

Υπάρχουν πολλές παραλλαγές του τραγουδιού, που είναι αφιερωμένο στον Κατσαντώνη, θα αναφέρω όμως αυτήν που τραγουδιέται και χορεύεται στην πατρίδα μας το Ζαγόρι:

*Αφήνω γεια ψηλά βουνά
και σεις κοντές ραχούλες, ραχούλες,
Γεια σου Κατσαντώνη μου...
και σεις κοντές ραχούλες, ραχούλες,
Γεια σου Καπετάνιε μου...
Αχ, εσείς Τζουμέρκα,
Τζουμέρκα και Άγραφα,
παλικάριών λημέρια, λημέρια
Γεια σου Κατσαντώνη μου...
Αχ, τον Κατσαντώνη πιάσανε,
στα Γιάννενα τον πάνε, αχ τον πάνε,
γεια σου καπετάνιε μου...*

ΤΖΑΜΠΟΥΡΑ ΧΑΡΑ

ΕΛΑΤΗ

ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ - ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑ - ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ

– Το **χειμερινό πρωτάθλημα κολύμβησης κατηγοριών Βορείου Ελλάδος** πραγματοποιήθηκε στη Θεσσαλονίκη από 10 έως 12-2-2012 και έλαβαν μέρος 47 ομάδες που βαθμολογήθηκαν και διακρίθηκαν ως εξής.

Τρία χρυσά μετάλλια έλαβε ο **Γεράσιμος Στεργιόπουλος** του Ζώη που έλαβε μέρος και κατέκτησε την **πρώτη θέση στα 200 μ. ελεύθερο**, στα **1500 μ. ελεύθερο** και στα **200 μ. πεταλούδα**. Ένα **χάλκινο** έλαβε η αδελφή του η **Ξενία** που κατέκτησε την **τρίτη θέση στα 200 μ. ύπτιο**.

Επίσης στα ομαδικά αγωνίσματα που έλαβε μέρος η **Ξενία Στεργιόπουλου** με τη **Λώλα Καρύδη Γιαννάκου** πήραν το **χρυσό** επειδή κατέκτησαν την **πρώτη θέση στα 4Χ100 μ.** στη μικτή ομαδική Παγκορασιδων Β και το **ασημένιο** επειδή κατέκτησαν τη **δεύτερη θέση στα 4Χ200μ.** στο ελεύθερο Παγκορασιδων Β'.

Θερμά Συγχαρητήρια στα δυο αδελφια **Γεράσιμο** και **Ξενία** του Ζώη **Στεργιόπουλου** και σ' όλα τα παιδιά που έλαβαν διακρίσεις. Και σ' ανώτερα... Να τα δούμε και στους Ολυμπιακούς Αγώνες...

Δέσποινα Γκερλέ Μπίτσα

ΚΟΠΗ ΒΑΣΙΛΟΠΙΤΑΣ ΣΤΟ ΚΑΒΑΛΛΑΡΙ

Ο Μορφωτικός και Εκπ/κός Σύλλογος Καβαλλαριτών «Η ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΣ» πραγματοποίησε και φέτος την κοπή της βασιλόπιτας για το νέο έτος 2012 στην αίθουσα του Πνευματικού Κέντρου του χωριού μας, την 3η Μαρτίου, εορτή του Αγίου Θεοδώρου.

Προηγήθηκε λειτουργία στο παρεκκλήσιο του Αγίου Θεοδώρου και στη συνέχεια κατεβήκαμε στην αίθουσα. Λειτουργήσε ο συνταξιούχος ιερέας κ. Σωτήριος Τάσιος εκ Μάζιας. Στην κοπή παρευρέθηκαν περί τα 35 άτομα μεταξύ των οποίων και ο Δήμαρχος Ζαγορίου κ. Γαβριήλ Παπαναστασίου, ο οποίος αφού μίλησε, στη συνέχεια παρέμεινε και συζήτησε με όλους και για όλα τα προβλήματα του χωριού. Τον ευχαριστούμε ιδιαίτερα για την τιμή που μας έκανε. Τυχερή της χρονιάς αναδείχθηκε η κ. Βασιλική (Κούλα) Παπαμιάνου. Εκ μέρους του συλλόγου ευχόμαστε σ' όλα τα μέλη και τους χωριανούς υγεία και καλή χρονιά.

Εκ του συλλόγου

ΖΑΓΟΡΙ - ΑΜΠΕΛΑΚΙΑ: ΜΙΑ... ΓΕΡΗ ΔΙΑΣΤΑΥΡΩΣΗ

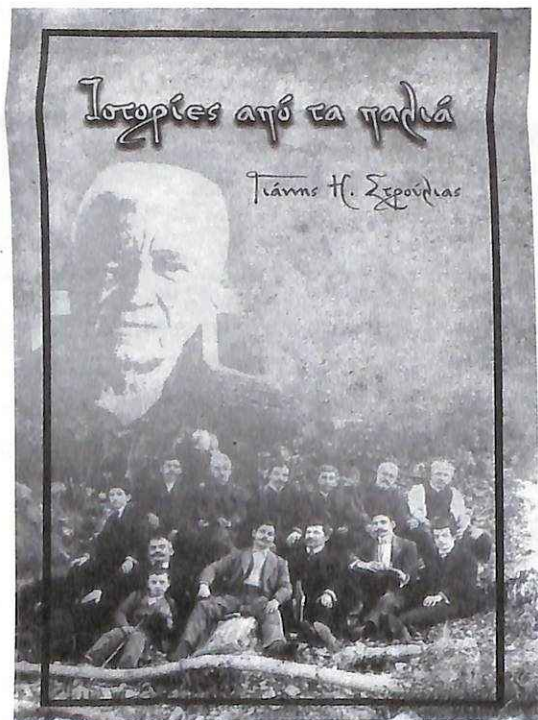
Είναι γνωστό επιστημονικά, ότι τα προϊόντα διασταυρώσεων είναι πάντα πιο δυνατά και ανθεκτικά.

Διαπίστωση αυτού, είναι και η πολύκλαδη και στέργια δεμένη φαμίλια Στρούλια.

Μια οικογένεια, αγροτών, απλών και δουλευ-ταράδων ανθρώπων, που μεγάλωσε και μόρφωσε έξι αγόρια και δύο κορίτσια.

Η μάνα κυρά-Λένη Πέτσιου, με τις ρίζες της στο Ηλιοχώρι (Ντομπρίνοβο) και τα Πάνω Σουδενά και ο πατέρας από τα γνωστά και ιστορικά Αμπελάκια της Θεσσαλίας.

Χρόνια πριν, γνωριστήκαμε με την οικογένεια μέσω του περιοδικού μας, αλλά και με αφορμή ένα τραγικό περιστατικό, το θάνατο ενός από τα μέλη της, τον εικοσάχρονο φοιτητή Ηλία, γιο του ενός από τα παιδιά της οικογένειας, του Πολιτικού μηχανικού Παύλου, που τότε στη μνήμη του συνέδραμε το περιοδικό με 1.000.000 δραχμές (2001). Δυο χρόνια αργότερα πήραμε και το βιβλίο του άλλου αδερφού, Αντώνη Στρούλια, υπαλλήλου της Εθνικής Τραπέζης, (και όχι γεωπόνου όπως λανθασμένα αναφέραμε παλαιότερα) με τίτλο «Γράμματα στον Μιχάλη» με βιογραφικά του στοιχεία. Πριν λίγες μέρες μας ήρθε και το βιβλίο του πρωτότοκου Γιάννη

Στρούλια, γεωπόνου, με τίτλο «Ιστορίες από τα παλιά», που αναφέρεται στο ιστορικό της οικογένειας και στη δική του διαδρομή ως τη συνταξιοδότηση.

Από μια επιστολή του τέταρτου αδερφού Γιώργου, κτηνιάτρου, η οποία συνόδευε το βιβλίο του Γιάννη και που ήταν ο κρικός σύνδεσμος με το περιοδικό μας, ως μέλος του συλλόγου «Ριζάρηδων» της Λάρισας, στη μνήμη της Ζαγορίσιας μάνας, που όπως λέει ήταν η κολώνα του σπιτιού και έπαιξε κυρίαρχο ρόλο στη ζωή και στην πορεία της οικογενείας. Τη δημοσιεύουμε σαν αφιέρωμα (και από μας) στη Γυναίκα και στη Μάνα, ανάμεσα στις δυο γιορτές της (εκείνη του Μάρτη και του Μάη).

B.T.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ ΣΤΗ ΖΑΓΟΡΙΣΙΑ ΜΑΝΑ ΜΑΣ ΕΛΕΝΗ ΣΤΡΟΥΛΙΑ ΤΟ ΓΕΝΟΣ ΑΝΤΩΝΗ ΠΕΤΣΙΟΥ

Όλα τα πρόφτανε και έκανε στη ζωή της (1900-1984). Σε ηλικία 10 ετών έμεινε ορφανή από τον πατέρα της, αλλά στα 15 της χρόνια, έγινε μοδίστρα κι έτσι βοήθησε τον αδερφό της Γιώργο, να τελειώσει το Γυμνάσιο και να γίνει ένας επιτυχημένος έμπορος και βιομήχανος στο Βόλο.

Εκείνος, παρότι είχε τρία παιδιά, στήριζε πάντα την πολύτεκνη αδερφή του με τα οχτώ παιδιά. Έτσι πήρε στο Βόλο τον δεύτερο από τα αγόρια της (Αντώνη) για να τελειώσει την εκεί Εμπορική σχολή, φροντίζοντας ταυτόχρονα να μάθει και δυο ξένες γλώσσες (Αγγλικά-Γερμανικά).

Κάθε άνοιξη καλλιεργούσε πάντα μεταξοσκώληκες, που όπως πληροφορήθηκα ήταν μια δραστηριότητα που γινόταν και στο χωριό των παππούδων της, το Ηλιοχώρι Ζαγορίου.

Μετά ξεκινούσε η καλλιέργεια των καπνών, όπου ασχολούμασταν όλη η οικογένεια, το καλοκαίρι, με το μάζεμα και το αρμάδιασμα των φύλλων του καπνού.

Ήταν και άριστος τυροκόμος και τυροκομούσε σχεδόν όλο το γάλα από τα 100 πρόβατα που συντηρούσε με έναν τσομπάνη ο πατέρας μας. Ο αείμνηστος ήταν μερακλής, μεγαλόκαρδος και πολύ δουλεутарάς, τόσο με τα

Η μάνα Ελένη με τα έξι αγόρια της. Από αριστερά: Παύλος (πολιτικός μηχανικός), Αντώνης (τραπεζικός υπάλληλος), Γιάννης (γεωπόνος), Πέτρος (πολιτικός μηχανικός, Γιώργος (κτηνίατρος) και Αλέκος (κτηματίας).

Μετά τελείωσε την Ανωτάτη Εμπορική Αθηνών και έγινε ανώτερος υπάλληλος στην Εθνική Τράπεζα.

Η σκέψη της μάνας μας, που εκείνη δεν μπόρεσε να τελειώσει ούτε το Δημοτικό Σχολείο, ήταν πάντα στραμμένη στη μόρφωση και τις σπουδές των 6 αγοριών και των 2 κοριτσιών που γέννησε. Έτσι, φρόντισε να σπουδάσουν τα πέντε αγόρια της και η μικρότερη αδερφή μας Νίνα (Δασκάλα). Η μεγάλη μας αδερφή Άννα, που είναι πρωτότοκη, στάθηκε πολύτιμος βοηθός στη μάνα μας και παραμάνια για τα νεότερά της αδέρφια. Αυτό έγινε με πολύ δουλειά της ίδιας και του πατέρα μας Ηλία (1891-1968).

Τον χειμώνα έραβε πάντα όλα τα ρούχα της μεγάλης οικογένειας.

ΕΛΕΝΗ ΣΤΡΟΥΛΙΑ

← για την υγεία μας, την 1η του Αυγούστου, να πάμε στη θάλασσα για τα απαραίτητα μπάνια και ταυτόχρονα να κάνει τα ειδικά αμμόλουτρα του πατέρα μας. Γι' αυτό δεν είναι τυχαίο που ζήσαμε όλα τα παιδιά που γέννησε σε μια πολύ δύσκολη εποχή, στο χωριό Τέμπη, το οποίο βρίσκεται κοντά στο στόμιο της ομώνυμης κοιλάδας. Οι διακοπές γίνονταν με το νοίκιασμα μιας καλύβας από καλάμια, που έφτιαχναν στην παραλία «Μεσάγγαλα» στο Δέλτα του Πηνειού, οι κάτοικοι των γύρω χωριών. Η μεταφορά μας γινόταν συνήθως με το τρένο και από τον σταθμό έως την παραλία με κάρα-αραμπάδες. Αργότερα γίνονταν και με το δικό μας δίδροχο κάρο, γιατί μας βοηθούσε να παίρνουμε μαζί μας και την «μαλτέζα» κατσίκια για το πρωινό γάλα μας.

Για τον γράφοντα αυτά, επιθυμία της μητέρας μας που συνέπεσε με την αποφοίτηση του μεγαλύτερου αδερφού μας, Γιάννη, από την Γεωπονική σχολή, ήταν να σπουδάσω οδοντίατρος, κάτι που δεν μου πολυάρεσε. Αλλά για καλή μου τύχη, το 1951 πρωτοϊδρύθηκε η Κτηνιατρική σχολή στη Θεσσαλονίκη και έτσι, ενώ ήμουν επιλαχών στις εξετάσεις της Οδοντιατρικής και κλήθηκα καθυστερημένα να εγγραφώ, προτίμησα την Κτηνιατρική, γιατί η αγάπη για τα ζώα και τα βιώματα της αγροτικής ζωής είχαν ριζώσει βαθιά στην ψυχή μου.

Αρκετά καθυστερημένα το 1942, η μάνα μας γέννησε τα στερνά της δίδυμα, τον Πέτρο και τον Παύλο και ευτύχησε με τον πατέρα μας να τους δει να σπουδάζουν στο Πολυτεχνείο του Μονάχου και να εξασφαλίζουν υποτροφίες χωρίς στις εξαιρετικές επιδόσεις τους.

Εδώ θέλω να αναφέρω ακόμα ένα γεγονός που συνέβη κατά τη γέννηση των διδύμων. Η συχωρεμένη είχε ακόμη μια μικρότερη αδερφή, την

Μαριγούλα, με την οποία η αγάπη και η ψυχική της επικοινωνία ήταν πολύ μεγάλη, εξαιτίας και των πολύ δυστυχισμένων παιδικών τους χρόνων.

Η Μαριγούλα παντρεύτηκε στον Πυργετό Λαρίσης έναν αγαθό και υπέροχο άνθρωπο, τον θείο Γιώργο, τον οποίο θεωρώ και δεύτερο πνευματικό μου πατέρα, γιατί συγκατοίκησα στην Λάρισα τρία χρόνια κατά την περίοδο του εμφυλίου 1946-1949 και μου μετέδωσε πολλές κοινωνικές και πολιτιστικές εμπειρίες από τη ζωή του στην Αμερική όπου είχε εργαστεί αρκετά χρόνια.

Η θεία Μαριγούλα είχε γεννήσει τρία κορίτσια και το είχε καημό που δεν κατόρθωσε να έχει και έναν γιο.

Έσπευσε λοιπόν, μόλις γεννήθηκαν τα δίδυμα και ζήτησε να υιοθετήσει και να μεγαλώσει το ένα από τα αγόρια της αδερφής της.

Η μητέρα μας όμως αρνήθηκε να της το δώσει, ενώ ήξερε ότι θα ζούσε πολύ καλά και στα χέρια της αδερφής της, γιατί ο θείος ήταν πολύ ευκατάστατος.

Το γιατί δεν το μάθαμε ποτέ, αφού από σεβασμό δεν τη ρωτήσαμε. Αλλά σίγουρα το μητρικό φίλτρο και η αγάπη που είχε για τα παιδιά της ήταν η βασική αιτία.

Αυτά τα λίγα, πρόχειρα γραμμένα, για τη ζωή και την εξέλιξη μιας τόσο μεγάλης οικογένειας, που έτυχε να ζήσουμε, σε μια πολυτάραχη λόγω του πολέμου παιδική ζωή, τ' αφιερώνω στη μνήμη των γονέων μας.

Για τη διατήρηση της μνήμης αυτής και στα παιδιά μας, που είναι πολύ ζωντανή στο πατρικό μας σπίτι στα Τέμπη, φροντίσαμε για τη δημιουργία ειδικού χώρου-μουσείου, όπου συγκεντρώσαμε όλα τα γεωργικά εργαλεία, τα κτηνοτροφικά και τα παραδοσιακά σκεύη του σπιτιού που χρησιμοποιούσαμε την εποχή εκείνη.

Λάρισα 10/3/2012
ΓΕΩΡΓΙΟΣ Η. ΣΤΡΟΥΛΙΑΣ

Χάρη στον Εκπ/κό Σύλλογο του χωριού Βιβλιοθήκη αποκτούν οι Νεγάδες Ζαγορίου

Χρειάζεται και η συμπαράσταση του Δημάρχου

Σύντομα στην Τοπική Κοινότητα Νεγάδων, του Δήμου Ζαγορίου, θα λειτουργήσει Βιβλιοθήκη, η οποία θα στεγαστεί στο κτίριο της Τσολακείου Σχολής.

Η πρωτοβουλία ανήκει στον Εκπολιτιστικό Σύλλογο Νεγάδων «Χατζημάνθος Γκίνος», στον ιδιαίτερα δραστήριο αυτό πολιτιστικό φορέα της περιοχής Ζαγορίου. Παλαιά συγγράμματα και διάφορα άλλα πολύ παλαιάς εποχής χρήσιμα έντυπα Νεγαδιωτών εκπαιδευτικών του περασμένου αιώνα, αλλά και νέων Ζαγορίσιων –και όχι μόνο– συγγραφέων θα πλουτίσουν τη Βιβλιοθήκη. Οι Νεγαδιώτες αναμένουν από τον Δήμαρχο Ζαγορίου κ. Γαβριήλ Παπαναστασίου, να συμπαρασταθεί έμπρακτα στην άξια παντός επαίνου αυτή πρωτοβουλία του Εκπολιτιστικού Συλλόγου του ωραίου αυτού θερέτρου.

Το Δ.Σ. του Συλλόγου

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Εκπολιτιστικού Φορέα: Αριστέα Βανακούλη, πρόεδρος, Αθαν. Χαθιάρης, αντιπρόεδρος, Ανδριανή Παπαμούρου, γεν. γραμματέας, Θεόκλεια Χαρισιάδου, ταμίας, Κώστας Τζιμόπουλος, Νίκ. Μανάργας και Γεώργιος Καλέας, μέλη.

«Εν όψει της θερινής περιόδου, είναι επιτακτική ανάγκη ο Δήμαρχος Ζαγορίου να μεριμνήσει άμεσα για την επισκευή της οδού από τη θέση «Άγιος» μέχρι το χωριό», λέει στον «Π.Λ.» η Πρόεδρος του Συλλόγου και προσθέτει: «Με την υπάρχουσα απαράδεκτη κατάσταση του οδικού δικτύου δεν είναι δυνατόν, εκ των πραγμάτων, να υπάρξει κίνηση επισκεπτών. Οι λακούβες αμέτρητες»!

Έχει άδικο η Πρόεδρος του Συλλόγου του ωραίου αυτού θερέτρου; X.

Οι λακούβες στο οδικό δίκτυο του Δήμου Ζαγορίου

Προ ημερών δημοσιεύτηκε στην τοπική εφημερίδα των Ιωαννίνων «ΠΡΩΙΝΟΣ ΛΟΓΟΣ» σχετικό σχόλιο για την κακή κατάσταση του οδικού δικτύου του Δήμου Ζαγορίου, που σε πολλά σημεία υπάρχουν πολλές λακούβες με αποτέλεσμα να δυσχεραίνεται η κυκλοφορία των αυτοκινήτων και να δυσφημίζεται η περιοχή μας που δέχεται πολλούς τουρίστες.

Παρακαλούμε το Δήμαρχο μας και λοιπούς τοπικούς παράγοντες να δραστηριοποιηθούν έγκαιρα για την τακτοποίηση του εν λόγω προβλήματος. Δεν νοείται τουριστική ανάπτυξη χωρίς να υπάρχουν σωστοί δρόμοι.

Ένα δίκαιο παράπονο

Κάτοικοι του Δημοτικού Διαμερίσματος Κάτω Πεδινών του Δήμου Ζαγορίου μας μετέφεραν ένα δίκαιο παράπονο σχετικά με τα δρομολόγια του ΚΤΕΛ Ιωαννίνων, που όπως αδικαιολόγητα έκοψαν το δρομολόγιο προς Κάτω Πεδινά και προ ημερών άφησαν επιβάτες στο δρόμο χωρίς να περάσουν όπως όφειλαν από τα Κάτω Πεδινά, ενώ πραγματοποιήθηκε την ίδια μέρα το δρομολόγιο προς τον Ελαφότοπο. Θεωρούμε την ενέργεια αυτή του ΚΤΕΛ απαράδεκτη και παρακαλούμε το Δήμαρχο Ζαγορίου κ. Γαβριήλ Παπαναστασίου να επληφθεί του εν λόγω θέματος. Αυτοί οι λίγοι κάτοικοι που απέμειναν θα πρέπει να εξυπηρετούνται έστω και για δυο δρομολόγια εβδομαδιαίως του ΚΤΕΛ, που εξυπηρετούν τα χωριά στη γραμμή Άνω-Κάτω Πεδινά - Ελαφότοπο.

Το «Ζ» μας

Γεννήθηκαν και μεγάλωσαν στο Κουκούλι του Ζαγορίου, γόνιμοι παλιάς οικογένειας του Κουκουλίου.

Η οικογένειά τους αναφέρεται πριν από τον 17ο αιώνα.

Ήταν οι πιο παλιές οικογένειες που ξενιτεύτηκαν και πολλά προσέφεραν και παλιά, αλλά και σήμερα ακόμη.

Ενδεικτικά αναφέρω ότι ο άμβωνας της εκκλησίας μας είναι δωρεά της οικογένειας Σβώλου.

Στα πρόσφατα χρόνια οι αδερφές Σβώλου διέθεσαν ένα μεγάλο ποσό για να γίνει η

Δύο ξεχωριστές μορφές γυναικών από το Ζαγόρι

Οι αδερφές Ασπασία και Θάλεια Σβώλου

κρεββάτα και ο γυναικωνίτης στην κεντρική εκκλησία και να επισκευαστούν τα παρεκκλήσια. Η ευεργεσία τους όμως εξαπλώθηκε και εκτός Ελλάδος.

Έδωσαν στον αρχιεπίσκοπο Τιράνων και Αλβανίας κ. Αναστάσιο, ένα μεγάλο ποσό, σαν μνημόσυνο για τον φονευθέντα στον Αλβανικό πόλεμο αδερφό τους Γιάγκο, για να συντηρη-

θούν οι εκκλησίες της Β. Ηπείρου.

Είχαν την ατυχία, από μικρές ακόμη, να χάσουν στον Α' Παγκόσμιο πόλεμο τον πατέρα τους και στον Αλβανικό τον αδερφό τους τον Γιάννη (Γιάγκο).

Έζησαν στα πιο δύσκολα χρόνια, στα πέτρινα χρόνια του τόπου μας, την τρομοκρατία των ληστών και των συνεργατών τους, όλους τους πολέμους από το 1920 ως το 1950 τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, την Κατοχή, την Αντίσταση, τον Εμφύλιο και με την μετανάστευση είδαν τον τόπο να ερημώνεται.

Όλα τα υπόφεραν καρτερικά, χωρίς μοιρολατρεία.

Είχαν για αρκετά χρόνια μοναδικό στήριγμα την υπέροχη μάνα τους, την θεία Πούλια, που όχι μόνο τα παιδιά της στήριζε αλλά και σε όλους εμάς έδωσε απεριόριστη αγάπη. Εμείς την θεία Πούλια την λατρεύαμε.

Οι αντιξοές όμως καταστάσεις δεν τους επέτρεψαν να σπουδάσουν, ούτε να κάνουν δική τους οικογένεια.

Αν σπούδαζαν το χωριό μας αλλά και το Ζαγόρι θα καμαρώναμε δύο προσωπικότητες εφάμιλλες του Λαζαρίδη.

Αν και τελείωσαν μόνο το σχολαρχείο η Θάλεια και την οικοκυρική σχολή στο ορφανοτροφείο Βελισσάρειο η Ασπασία, η μόρφωση που απόκτησαν μόνες τους δεν συγκρίνεται με κανενός στο Κουκούλι και στο Ζαγόρι.

Είναι καταπληκτικό, ότι παρά την κάποια, τωρινή τους ηλικία, βρίσκονται σε τόσο ανεβασμένη πνευματική ικανότητα, που σου προκαλεί κατάπληξη.

Εγώ, αν τόλμησα να ξεκινήσω να γράφω κάτι για την «καθημερινότητα στο χωριό μου και στο Ζαγόρι γενικά» ήταν γιατί είχα κοντά μου την Θάλεια και την Ασπασία.

Όρες πολλές, μέρες πολλές,

κάθονταν κοντά μου και μου έλεγαν και μου έλεγαν και μου εξηγούσαν.

Μου έλεγαν ό,τι θυμούνταν από τη ζωή στο χωριό μας στα παλιά χρόνια και μέχρι σήμερα και τα μαγνητοφωνούσα σε κασέτες και κασέτες.

Ακούραστες, πάντα με την ψυχή τους γεμάτη αγάπη για το χωριό για τον καθένα μας.

Και δεν τους χρωστώ ευγνωμοσύνη μόνο εγώ, αλλά και όλοι μας και πρώτα ο δάσκαλός μας ο Λαζαρίδης, που την Θάλεια την είχε μαθήτριά και έλεγε ότι είναι φαινόμενο στον τόπο μας.

Πήρε από τις αδελφές Σβώλου τα περισσότερα από όσα έχει γράψει στα βιβλία του.

Εγώ δεν μπορώ παρά να αφιερώσω την εργασία μου στις αδερφές Σβώλου, για την αγάπη που μου έδωσαν από τότε που γεννήθηκα, αλλά και την βοήθεια που μου πρόσφεραν και μου προσφέρουν ακόμη, για να τελειώσω τη δουλειά που ξεκίνησα.

Ασπασία και Θάλεια, θα σας θυμούμαστε πάντα με σεβασμό και αγάπη.

Υ.Γ.: Η μία από τις αδελφές, η Θάλεια, έφυγε πρόσφατα από τη ζωή και ο επικήδειος δημοσιεύτηκε στο προηγούμενο τεύχος του περιοδικού «Το ΖΑΓΟΡΙ μας» (Μάρτιος 2012).

Γιάννης Βακάμης

ΑΝΩ ΡΑΒΕΝΙΑ

Γεννήσεις

— Η Λέττα και ο Θωδωρής Γκιολέκας απόκτησαν μια τρισαγαπημένη κορούλα στα Γιάννενα στις 20-3-2012. Να τους ζήσει με υγεία και χαρά.

Συλλυπητήρια

— Ο συμπαθέστατος, ενάρετος, καλοκάγαθος, πολύτεκνος ιερέας **Χρήστος Γιάννος** που είχε γεννηθεί το 1920 χάρηκε παιδιά, εγγόνια, δισέγγονα και εγκατέλειψε τα εγκόσμια στις 9-3-2012. Πάνδημη έγινε η εξόδιος ακολουθία στο ακριτικό χωριό Χαραυγή Πωγωνίου, αρχιερατεύοντος του Μητροπολίτη Δρυϊνουπόλεως Πωγωνιανής και Κονίτσης κ.κ. Ανδρέου και δεκαπέντε ιερέων. Ο Δήμαρχος Πωγωνίου κ. Κώστας Καψάλης, ο τέως Δήμαρχος Δελβινάκιου κ. Μποζιάρης, ο Δ/ντής του Γηροκομείου κ. Τσιόδουλος, καθώς και ενορίτισσες και ενορίτες από τα γύρω χωριά τον ξεκινησαμε στην τελευταία του κατοικία. Ανάλαφρο το χρώμα που τον σκέπασε. Θερμά συλλυπητήρια στην πρεσβυτέρα, στα παιδιά του Κώστα Γιάννο, Βαρβάρα Γκερλέ και λοιπούς συγγενείς!...

«Το ΖΑΓΟΡΙ μας».

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

στατο αγοράκι στις 23-3-2012. Να τους ζήσει με υγεία, ευτυχία, χαρά!

Δέσποινα Γκερλέ-Μπίτσα

ΔΙΚΟΡΦΟ

Θάνατοι

— Στις 17 Μαρτίου πέθανε στα Γιάννενα και κηδεύτηκε στο χωριό της η **Μαρία Τσίνη** σε ηλικία 86 ετών. Στα παιδιά της, τα εγγόνια της και ο όλους τους συγγενείς της τα θερμά συλλυπητήρια.

«Το ΖΑΓΟΡΙ μας».

ΔΟΛΙΑΝΗ

Θάνατοι

— Ο Παναγιώτης Τόλης που είχε γεννηθεί στη Δολιανή το 1939 απεβίωσε στο Βέλγιο. Θερμά συλλυπητήρια στους συγγενείς του.

ΗΛΙΟΧΩΡΙ

Συγχαρητήρια

— Στην αγαπημένη μας ανηψιά και εξαδέλφη **Αγγελική Δημ. Μπασαγιάννη** (κόρη της Μαρίας Τσολάκη από το Ηλιοχώρι) που έλαβε το πτυχίο της Φαρμακευτικής Σχολής του ΑΠΘ ευχόμεθα συγχαρητήρια και καλή σταδιοδρομία.

Στέργιος-Μαρία Βάσω-Αγγελίνα Τσολάκη

ΚΑΤΩ ΠΕΔΙΝΑ

Θάνατοι

— Στις 19 Μαρτίου 2012 πέθανε και κηδεύτηκε στα Γιάννενα η **Πελαγία Καψάλη**,

σύζυγος του αείμνηστου μουσικού Χρήστου Καψάλη (Ζιούλη) σε ηλικία 90 ετών. Στους δικούς της θερμά συλλυπητήρια.

«Το ΖΑΓΟΡΙ μας»

ΚΑΛΠΑΚΙ

Θάνατοι

— Την Τετάρτη 21η Μαρτίου, πέθανε και κηδεύτηκε στο Καλπάκι ο Κάτω Σουδενιώτης **Κωνσταντίνος Χουλιαράς**, 90 ετών. Στη γυναίκα του, τα παιδιά, τα εγγόνια του κι όλους τους συγγενείς τα θερμά συλλυπητήρια.

«Το ΖΑΓΟΡΙ μας» - Β.Τ.

ΚΗΠΟΙ

Συγχαρητήρια

— Συγχαίρω από καρδιάς τον αγαπημένο μου εγγονό **Αρτέμη Κ. Οικονόμου**, γιο των παιδιών μου Κώστα και Αμαλίας, ο οποίος υποστήριξε δημόσια τη Διδακτορική του Διατριβή στο Τμήμα Μηχανικών της Επιστήμης των Υλικών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και ανακηρύχθηκε διδάκτωρ με άριστα.

Του εύχομαι καλή αξιοποίηση των μεταπτυχιακών του σπουδών και του Διδακτορικού του τίτλου, υγεία και καλή σταδιοδρομία.

Πιστεύω πως και η γιαγιά του Μίνα, που τον μεγάλωσε, χαίρεται από εκεί που βρίσκεται για την πρόοδο του εγγονού μας.

Ο παππούς Ευάγγελος Βλαχόπουλος

Ο Κώστας Ντιναλέξης Πρόεδρος της Μεταλλουργικής

Ο κ. Κώστας Ντιναλέξης είναι από χθες ο νέος Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος της Μεταλλουργικής Βιομηχανίας Ηπείρου. Ο ορισμός του έγινε με κοινή απόφαση των υπουργών Εθνικής Άμυνας Δημήτρη Αβραμόπουλου και Οικονομικών Ευάγγελου Βενιζέλου (πριν παραιτηθεί ο τελευταίος). Είναι γνωστό, ότι ο κ. **Ντιναλέξης** (από τον Ελαφότοπο Ζαγορίου) έχει μακρά και επιτυχημένη πορεία στην περιοχή μας, αφού διετέλεσε για χρόνια Διευθυντικό στέλεχος σε μεγάλες εταιρίες, όπως στον «Κωτσόβολο», στην «Εξπρές Σέρβις» κ.α., ενώ μέχρι πρότινος υπηρετούσε ως διοικητής του Νοσοκομείου Άρτας. Έχει, λοιπόν, μια πολύ μεγάλη εμπειρία και από τον ιδιωτικό και από τον Δημόσιο τομέα, ενώ απ' όπου έχει περάσει, κατά γενική ομολογία, άφησε τη σφραγίδα του. Ας ελπίσουμε, ότι θα ξεδιπλώσει και στην πολύπαθη «Μεταλλουργική Ηπείρου» τις πλούσιες εμπειρίες του, βοηθώντας την να ανακάμψει επιτέλους από το δύσκολο σημείο που βρίσκεται!...

Μιχ. Π.

Και τις δικές μας ευχές για καλή επιτυχία στο έργο του.

«Το ΖΑΓΟΡΙ μας»

ΚΗΠΟΙ

Γεννήσεις

— Στους αγαπητούς φίλους Αμαλία και Στέφανο Γεωργίου, που έγιναν παππούδες από τον γιο τους **Λεωνίδα και Όλγα Γεωργίου**, ενός χαριτωμένου και υγιέστατου εγγονού, τις καλύτερες ευχές μας στους ευτυχείς παππούδες, στους γονείς και στην θεία Ανδρονίκη.

Με αγάπη

Γιάννης-Λίτσα Τσεκούρα

ΛΑΪΣΤΑ

Γεννήσεις

— Η **Μαρία Μπουκουβάλα** και ο **Θανάσης Γκόλιας** χάρισαν στις τρεις χαριτωμένες κορούλες τους ένα υγιέστατο αδελφάκι. Γερό και τυχερό το τέταρτο εγγονάκι της Σοφίας και του Ζήση Μπουκουβάλα.

ΜΕΣΟΒΟΥΝΙ

Γεννήσεις

— Ο **Θεόφιλος Κοντονάσιος** και η **Ελένη Γκιζά** έγιναν γονείς πρωτότοκου κοριτσιού στα Γιάννενα. Γερό και τυχερό το δισέγγονο του Θεόφιλου και της Θάλειας Κοντονάσιου. Να τους αξιώσει ο Θεός να χαρούμε και άλλα.

Θάνατοι

— Απεβίωσε η **Αθηνά Αρ. Τέλη**. Θερμά συλλυπητήρια!

Δέσποινα Γκερλέ

ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ

Γεννήσεις

— Το ζεύγος **Σπύρου Αρβανίτη και Χαράς Λιοτσάρη**, απέκτησαν το πρώτο τους παιδί, μια χαριτωμένη κορούλα. Να τους ζήσει και να είναι τυχερή.

Σ. Θ.

ΣΚΑΜΝΕΛΙ

Θάνατοι

— Η συμπαθέστατη καλονοικοκυρά 87χρονη **Ευφροσύνη Κουσούρη** απεβίωσε στα Γιάννενα στις 9 Απρίλη 2012.

Ανάλαφρο το Σκαμνελιώτικο χρώμα που τη σκέπασε. Θερμά συλλυπητήρια στους συγγενείς όλους.

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ

Γεννήσεις

— Ο **Αλέξανδρος Βαγγελής** και η **Ροζέτα Αλευρά** απόκτησαν πρωτότοκο αγοράκι στα Γιάννενα. Γερό και τυχερό το τέταρτο εγγονάκι του Γιάννη και της Βαγγελιώς Βαγγελή. Να χαρούνε και άλλα εγγονάκια.

Δέσποινα Γκερλέ-Μπίτσα

Κώστα, καλό ταξίδι στα απέραντα βοσκοτόπια τ' ουρανού, όπου ίσως εκεί βρεις πολλούς συγχωριανούς και φίλους σου.

Βασίλης Τζιόβας

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ - ΔΩΡΕΕΣ

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ

– Στη μνήμη **Μιχαήλ Κομπάρου** χρηματικό ποσό προσέφεραν στην εκκλησία του χωριού μας ο κ. Φρίξος Τζιόβας και η κ. Γκάνου Αγλαΐα.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί.

ΚΑΠΕΣΟΒΟ

– Ο κ. **Στέφανος Γ. Τζούφης** κατέθεσε στην Εκκλησιαστική Επιτροπή Ι. Ναού Αγίου Νικολάου Καπεσόβου χρηματικό ποσό στη μνήμη του ξαδέρφου του **Δημητρίου Χρ. Τζούφη**.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή

ΚΟΥΚΟΥΛΙ

Προσφορές στη μνήμη Θάλειας Σβώλου:

– Ασπασία Σβώλου, Πέτρος Βακάμης, Κώστας Κατσαδήμας, Κώστας και Κατερίνα Γιαννακού, Ναυσικά Τάγκα, Λάκης Παπαδημητρίου, Κων/νος Δήμος, Χρήστος Δήμος, Βασιλική Δήμου προσέφεραν χρηματικά ποσά προς τον Ι. Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου Κουκουλίου.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

ΕΥΡΩ 100

Παντελή-Βαζάκα Θεανώ

ΕΥΡΩ 70

Ζώη-Πετράκη Χρυσάνθη

ΕΥΡΩ 65

Δόσης Μιλτιάδης

ΕΥΡΩ 50

Χατζηγιάνην Αγγελική
Αρσένη Μαρία
Στρούλιας Γιώργος
Νουτσόπουλος Κων/νος
Νικολάτου Ιφιγένεια
Παπανικολάου Νικόλαος
Τζούφης Στέφανος
του Χριστοδούλου
Σίλλης Κων/νος
Παρλαπάς Δημήτριος
Τότσκα Αφροδίτη

ΕΥΡΩ 40

Παπαχρήστος Ιωάννης
Κλούμπας Ιωάννης

ΕΥΡΩ 35

Βαρζώκα Αγγελική
Βαρζώκα Γεωργία
Καραγιάννης Θωμάς

ΕΥΡΩ 30

Παπαρούσης Διονύσιος
Παγούνη-Μυστηροπούλου
Μάγδα
Παπακώστα-Φίλου Μαίρη
Κατσαρού-Παπαδοπούλου
Χαρά
Δαρδακούλη-Κοκκίνου
Σπυριδούλα
Καψάλης Αλέκος
Οικονόμου-Δώδου Ταρσίτσα
Κομπάρου Σπυριδούλα
Ζινδριλής Μάνθος

Κέντρος Νικόλαος
Κοντοκάλης Βασίλειος
Γιαννακού Φρειδερίκη
Μπέλλος Κων/νος
Παπαθανασίου Χριστόδουλος
Καλτσούνη Ειρήνη
Τόμος Δημήτριος
Μητσιμάρη Αδαμαντία
Γκίτσας Αγησίλαος
Γκάνου Μαρίνα
Καψάλη-Βερτόδουλου Ιουλία
Κομπάρου Κλεονίκη
Τζιόβα-Δουλάμη Φωτεινή
Παλιάτσος Αθανάσιος
Παλιάτσου Έφη
Μανδαλά Αριάδνη
Σαουνάτσου Μαργαρίτα
Κουμπής Μιχαήλ
Ρογκότης Ευστάθιος
Λύτρα Μαρία
Γκερλέ-Μπίτσα Δέσποινα
Κασούμη Βιβή
Καβάγιας Γεώργιος
Γερούκαλη Αγνή
Κοντοδήμος Χαρίλαος
Τσουμάνης Παναγιώτης
του Ιωάννη
Τζάνου Ελένη
Τσιάκος Παναγιώτης
Καβάγιας Γεώργιος
Ζαρίδη Ελευθερία
Σταμούλη Λούλα
Λαμπρίδης Δημήτριος
Ζαρίδη Αικατερίνη
Μπέλλος Ευάγγελος

ΕΥΡΩ 25

Θεμελή Γαλάτεια
Γιαννακού Βιργινία
Κοντοδήμου-Τζαμπούρα Νίκη

ΕΥΡΩ 20

Τσουμάνης Δημήτριος
Καψάλη-Βερτόδουλου
Αγγελική

ΠΙΖΑΡΕΙΟ ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

παραδοσιακά υφαντά
και κεντήματα
Μονοδένδρι Ζαγορίου
Τηλ. 26530 71382, 71119
Fax: 26530 71382

Παραδοσιακός Ξενώνας

Αφοί Ράπτη

Καπέσοβο Ζαγορίου
Ιωάννινα, Τ.Κ.: 44007
Τηλ.: 26530 71727 - 71708
Κιν.: 6974 443640
www.mousafirontas.gr

το ΖΑΓΟΡΙ μας

Ιδρυτής:
ΚΙΜΩΝ ΚΥΡΙΑΖΗΣ
ΕΤΟΣ 1978

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ:

ΙΣΤΟΡΙΚΗ
ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ:

ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ Ι.Λ.Ε.Ζ.

Η ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ
ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΞΟΣ
ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

★

ΣΥΝΤΑΣΣΕΤΑΙ

ΑΠΟ ΤΟ Δ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΓΚΕΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
Επίτιμος Πρόεδρος
ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
Πρόεδρος
ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
Α' Αντιπρόεδρος
ΚΥΡΙΑΖΗ ΚΑΛΛΥ
Β' Αντιπρόεδρος
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΑΒΒΑΣ
Γεν. Γραμματέας
ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
Ταμίας
ΖΑΧΑΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
Έφορος Εκδηλώσεων
ΣΤΟΥΚΙΔΗΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ
Μέλος

Αριστίνδην μέλη:
ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ-ΔΟΥΒΛΗ ΕΛΕΝΗ
ΣΥΚΙΩΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

Εξελεγκτική Επιτροπή

ΓΑΛΑΝΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ
Πρόεδρος
ΚΑΨΑΛΗΣ ΦΩΚΙΩΝ
Μέλη

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ - ΕΙΣΦΟΡΕΣ

Περιοδικό «Το ΖΑΓΟΡΙ μας»
Σίνα 4 Ιωάννινα 454 44
και στο Μυροπωλείο
ΚΑΛΛΥ ΚΥΡΙΑΖΗ
Λόρδου Βύρωνος 21
Τηλ. 26510 26266
Ιωάννινα 45444

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Εσωτερικού 30 ΕΥΡΩ
Ευρώπης 40 ΕΥΡΩ
Εκτός Ευρώπης 50 \$ ΗΠΑ

ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ

ΡΟΥΛΑ ΕΥΘΥΜΙΟΥ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑ:

Μ. ΔΟΥΒΛΗ - Π. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
28ης Οκτωβρίου 41 (Στοά Καμπέση)
Τηλ. 26510 20544 - 26510 27845
Ιωάννινα 454 44

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΜΑΣ

– Οικογένεια **Σπυριδούλας Κομπάρου**, 30 ευρώ, στη μνήμη του **Μιχαήλ Κομπάρου**.

– **Δραγατίδου Μαρία**, 50 ευρώ, στη μνήμη του **Ιάσονα Δραγατίδη**.

– **Πασχάλη Ευθαλία** 30 ευρώ στη μνήμη της θείας της **Πανδώρας Πασχάλη**.

– **Παντελή-Βαζάκα Θεανώ**, 100 ευρώ, στη μνήμη των γονέων της **Μιχαήλ** και **Αναστασίας Βαζάκα**.